

A Study on Mahfi Eğilmez's Novel on Hittite History in The Context of Historical Novel

Ahmet USLU¹

Abstract

This study examines Mahfi Eğilmez's historical novels *Anitta's Curse* and *Escape from Hattusa* within the framework of the Hittite civilization. The first novel narrates the migration of the Hittites to Anatolia and the conquest of Hattusa, while the second focuses on modern archaeological excavations that seek to illuminate Hittite history. Both novels are evaluated as examples of historical fiction that blend historical facts with creative storytelling. The stories, plotlines, and characters in these novels are analyzed through the lens of cultural narratology to explore the formation of the Hittite civilization and the roles of individual characters in this process. Moreover, Eğilmez's effort to balance historical accuracy with fictional elements is assessed in the context of the Hittites' contributions to Anatolian history. From the perspective of cultural narratology, this study also analyzes the novels in terms of social identity and cultural representations. Cultural narratology investigates how narratives play a role in producing and reproducing social structures, identities, and power dynamics. In this framework, historical novels are viewed not only as depictions of historical events but also as texts that construct a society's collective memory and social identities. These novels about the Hittite civilization demonstrate the role of narratives in shaping both individual and collective identities. Additionally, elements such as chronological plots, didactic approaches, and suspense stand out as features that enrich the literary and historical aspects of historical fiction.

Keywords New Turkish Literature Mahfi Eğilmez Historical Novel Hittites

Tarihî Roman Bağlamında Mahfi Eğilmez'in Hitit Tarihî Konulu Romanları Üzerine Bir İnceleme

Özet

Bu çalışma, Mahfi Eğilmez'in *Anitta'nın Laneti* ve *Hattuşa'dan Kaçış* adlı tarihî romanlarını Hitit uygarlığı ekseninde incelemektedir. İlk roman, Hititlerin Anadolu'ya göçü ve Hattuşa'nın ele geçirilmesi süreçlerini anlatırken; ikinci roman, günümüzde yapılan arkeolojik kazılar üzerinden Hitit tarihini aydınlatmaya çalışır. Her iki roman da tarihî gerçeklerle kurguyu bir araya getiren tarihî roman türünde değerlendirilmektedir. Romanlardaki hikâye, olay örgüsü ve karakterler, kültür anlatıbilim yöntemiyle analiz edilerek Hitit medeniyetinin oluşumu ve karakterlerin bu süreçteki rolleri ele alınır. Ayrıca, Eğilmez'in tarihî gerçekler ile kurgu arasındaki dengeyi sağlama çabası, Hitit kültürünün Anadolu tarihine katkıları bağlamında değerlendirilmektedir. Çalışma, kültür anlatıbilimi perspektifinden hareketle romanları toplumsal kimlik ve kültürel temsiller bağlamında analiz etmektedir. Kültür anlatıbilimi, anlatıların toplumsal yapıların, kimliklerin ve güç ilişkilerini üretimindeki rolünü inceler. Bu çerçevede, tarihî romanlar yalnızca tarihî olayların aktarımı olarak değil, aynı zamanda bir toplumun kolektif belleğini ve toplumsal kimliklerini inşa eden metinler olarak ele alınır. Hitit uygarlığını konu alan bu romanlar hem bireysel hem toplumsal kimliklerin oluşumunda anlatıların rolünü göstermektedir. Ayrıca, tarihî romanlarda kronolojik kurgu, didaktik yaklaşımlar ve merak unsurları, bu türün edebî ve tarihsel yönlerini zenginleştiren özellikler olarak öne çıkmaktadır.

Anahtar Kelimeler Yeni Türk Edebiyatı Mahfi Eğilmez Tarihî Roman Hititler

Article Info Makale Bilgisi	Received / Geliş Tarihi	Reviewed / Kabul Tarihi	Published / Yayın Tarihi	Doi Number / Doi Numarası
	07.09.2024	16.11.2024	30.12.2024	10.71084/ijlet.1545189

**Reference
Kaynakça** Uslu, A. (2024). Tarihî roman bağlamında Mahfi Eğilmez'in Hitit tarihi konu romanları üzerine bir inceleme. *International Journal of Languages' Education and Teaching*, 12(4), 24-45.

¹ Doç. Dr., Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, Ahmet.uslu@gpu.edu.tr, ORCID: 0000-0001-9014-9797"

Giriş

Tarih, millî kimliğin oluşmasında bilgi toplayan ve bu bilgileri disiplinlerarasılık yöntemleriyle diğer bilimlerle karşılaştıran ve millî bir hafıza oluşması için çaba sarf eden önemli bir bilim dalıdır. Tarih bilimsel verileri toplayarak elde ettiği malzemeyi millî kültüre sunmakla birlikte edebiyat bu bilgi belgelerden hareketle millî hafızanın oluşmasına katkı sağlayan diğer bir deyişle millî hafıza oluşturma işlevini gerçekleştirir. Salt bilgiden oluşan tarihî bilgiler edebiyat ile işlenerek bu bilginin geniş kitlelere ulaşmasında önemli bir rol oynar. Edebî eserler tarihî bilgileri kullanırken “yeniden inşa” işlevini yerine getirir. Tarihî bilgilerden elde ettiği malzemeleri yeniden kuran edebî eserler hem sanat hem de bilgiyi harmanlayarak millî hafıza oluşmasını sağlar: “Tarihî edebiyat için bir “malzeme” ve “ilham kaynağı”, edebî eserlerin de tarih için zaman zaman “vesika” değeri taşıdığı bilinen bir gerçektir.” (Dayanç, 2009) İnci Enginün, tarih araştırmalarının sanata mal olmasını tarih bilincini güçlendirecek en önemli etken olarak görür. Tarih, sanatçı için içinde serbestçe dolaşacağı zengin bir alandır ve bu şekilde tarih bilinci güçlendirilebilecektir. (Enginün, 2000)

Tarih ve edebiyat ilişkisi tartışmalı konular içerisinde yer almaktadır. Bu konudaki tartışmaların ana konusu tarihî romanın roman türünün içinde mi yer aldığı yoksa ondan ayrı bir tür olarak mı değerlendirilmesi gerektiği, dönem/devir/çağ romanları ile tarihî romanı birbirinden ayıran noktalar, romanın tarihîliği ve tarihin romanlaşması arasında nasıl bir ilişki olduğu, tarihî romanların ya da tarihle ilişkisi olan tiyatro, sinema gibi sanatların gerçeklikle münasebeti, popüler tarihî romanlara ilişkin beklentilerin ne olduğu, tarihî roman türünün toplumda nasıl bir ihtiyaca cevap verdiği gibi meseleler üzerinde yoğunlaşır (Katfar, 2017).

Ricoeur, dolaylı bir türeme bağı aracılığıyla, tarihsel bilginin anlatının anlaşılması olgusundan kaynaklandığını öne sürer. O, tarihsel bilginin anlatsal kavrayıştan dolaylı olarak türediğini iddia ettiği için, açıklama ve anlama arasındaki bağıntıları çözümler. Diğer bir ifadeyle, açıklamayı, anlatının anlaşılması -kavranması- olayına bağlamaya çalışır. Çünkü ona göre, zamanın yeniden biçimlendirilmesinde tarihsel anlatının katkısını sorgulamak, her şeyden önce tarihsel açıklama ile anlatsal anlama arasındaki bağıntının açığa çıkarılmasını gerektirir (Ricoeur, 2009).

Anlama ve açıklama arasındaki ilişkinin diyalektik bir ilişki olduğunu öne süren Ricoeur’e (akt. Rızvanoğlu, 2008:228) göre, “anlama ya da kavrama, yabancı bir öznenin, ruhsal yaşamının kendini ifade ettiği her türlü göstergeyi kullanarak ne demek istediğini ya da neyi amaçladığını anlamaya dayanır. Açıklama ise sınırlı bir göstergeler kategorisini, yazıyla tespit edilmiş olan göstergeleri kapsar.” Olayörgüsünde anlamak, “tam ve eksiksiz bir eylem içinde, koşullar, amaçlar ile araçlar, girişimler ile etkileşimler, baht dönüşleri ve insan eyleminden doğan istenmedik sonuçlardan oluşmuş çeşitli öğeleri bir araya getiren işlemi yeniden yakalamaktır” (Ricoeur, 2007:17). Ricoeur için, olayörgüsünde daha fazla açıklamak, daha iyi anlamak anlamına gelmektedir. “Açıklama ile anlama birbirleriyle çatışmaz; birbirlerinin yerine geçerler, sonunda da bir araya gelirler. Çünkü açıklama, sonuçta anlamaya yarar” (Ricoeur akt. Rifat, 2008:52).

Mehmet Kaplan tarih ve edebiyat arasındaki ilişkiyi; tarih denilince biri yaşanan tarih diğeri yazılan olmak üzere anlaşıldığını, yazılanın yaşananın binde biri olmadığını iddia eder (1982). Şerif Aktaş roman ile tarihi kesin çizgilerle ayırır: “En gerçekçi olduğu iddia edilen edebî eserler dahi yaşanmış değil, gerçeğe uygun olanı dikkatlere sunar” (1991: 14). Hülya Argunşah, tarihî romanı, romanın bir alt türü olarak kabul eder. Ancak tarihî malzemenin kullanıldığı bütün romanları da tarihî roman olarak da alınamayacağını belirtir. Argunşah’a göre romanın, tarihî roman olarak kabul edilebilmesi için “Yazarın anlattığı zamana tanıklık etmemiş, fakat kurgusunu edindiği tarih bilgisi üzerinden gerçekleştirmiş olması gerekmektedir. Aksi halde ne kadar tarihî bilgiye dayanmış olursa

olsun bu tür romanlar, tarihî roman değil devir romanı olarak adlandırılır.” (2016). Turgut Göğebakan tarihî romanı “Tarihî roman, herhangi bir tarihsel dönemi ya da olayı gerçeğe yakın, ama sanatsal bir biçimde aktaran bir roman türü.” (2004). olarak tanımlar. Hasan Boynukara “Yazıldığı zamanla ilişkili olarak, ‘tarihî’ olan bir zaman kesiti içerisine yerleştirilmiş romanlara verilen addır. Anlatımda geçmiş zaman kipi kullanılabileceği gibi, anlatım, eserin geçmişte veya arada bir zamanda yazıldığını ima edecek tarzda, bir başka zaman kipine de dayanabilir. Konusu hem toplumsal hem de bireysel olabilir. Kahraman ya geçmişte yaşamış gerçek veya geçmiş olayları yaşamış kurgusal bir kişi olabilir.” (1993) ifadeleri ile bir tanımlama yapar. Mustafa Özön “Geçmiş yüzyıllarda oluyormuş gibi birtakım olaylar icat etmek, bu olaylara çerçeve olarak bir çağın olaylarını ve yaşayışını vererek, hayalî kahramanlara gerçek süsü vermek, böylelikle tarih ve romanın ayrı ayrı uyandıracağı ilgiyi sağlamak demek olan tarihî roman, romantizmin meydana getirip, usûl, kural ve geleneğini kurduğu bir çeşittir.” (1985) olarak tanımlar. Sadık Tural da “Yazarı tarafından gözlenmemiş bir devri, tarihî hakikatlere sadık kalarak anlatan romanlara tarihî roman adı verilir.” (2003) tanımlamasını yapar. Uçar, tarihi unutulmuş rüyalara benzetir. Ona göre tarih, geçmişte olup bitmiş olaylardan ibaret değildir. Tarih, bugünümüzü anlamak ve geleceğimize yön vermek için de bize yardımcı olur (Uçar, 2012). Çoğaltılabilecek bu tanımlamalardan yola çıkarak tarihî romanın araştırmacılar tarafından iki farklı şekilde ele aldığı görülmektedir. Tarihî malzemenin roman kurgusu içerisinde yer alabilmesi için yazarın o döneme tanıklık etmemiş olması, geçmişteki bir olayı zaman ve mekâna uygun olarak bir kurgunun oluşması ile yazılan romanları tarihî roman olarak kabul eden araştırmacılar olduğu gibi tarihî gerçeklerle romanın her ne kadar aynı zaman, mekân ve kişiler ile kurgulansa da ayrı türler olduğunu romanın kendisine ait usul, kural ve geleneği ile bu malzemeyi kullandığını düşünen araştırmacılar da vardır.

Zeynep Uysal’a göre tarihsel dünyaların aksine kurmaca dünyalar hakikat değerinin dışındadır, yani bir hakikate karşılık gelmezler. Dolayısıyla romandaki kişiler, mekânlar ve olaylar gerçek dünyadakilerle aynı adı taşıyabilir, fakat yine de bunlar herhangi bir hakikate karşılık gelmezler (2011). Özellikle tarihî romanlarda olay ve kişilerle ilgili gerçeklere hiç de uymayan bir şekilde çarpıtmalar yoluyla anlatılanlar eserin gerçekçiliğine darbe indiren unsurlar olarak karşımıza çıkmaktadır (Çıkla, 2002). Burada dikkat çeken bir diğer unsur ise yazarın yazdığı romanda tarihî malzemeyi kullanmasında o devirde yaşayıp yaşamaması temel ayırım noktalarından biri olarak görülmesidir. Geçmişteki olaylara tanıklık etmeyen ve tarihî malzemedan yararlanan romanlar daha çok tarihî roman olarak tanımlanırken yazarın yaşadığı devir ile ilgili yazdığı romanların devir romanı olarak görülmesi gerektiği de tartışılan bir konudur. Yakup Çelik tarihî roman kavramının sınırlarını belirlemede şu sorulara cevap arar: “Tarihsel gerçeklik nedir? Tarihsel gerçekliğin anlatılmasında tarihçi veya romancının fonksiyonu nedir? Romanlardan tarihi öğrenebilir miyiz? Tarih, romanın imkânlarıyla hangi derecelerde sunulabilir? Tarihsel gerçekliklerin sunulmasında, romanı kaleme alan yazarın tarihe bakış açısı, tarihî değerlendirmeleri ve tarihî şahsiyetleri yorumlama yetkisi hangi seviyededir? Tarihî romanda mekân tasvirinde ve tarihî şahsiyetlerin çevresinde yer alan insanların dikkatlere sunulmasında yazarın tasarruf hakkı ne dereceye kadar vardır? Tarihsel gerçeklikle, tarihçinin ve roman yazarın yorumu arasında nasıl bir ilişki vardır? Tarihî olayların meydana geldiği zaman dilimine ait ekonomik, sosyal, siyasi durum ve devlet düzeni roman yazarının muhayyilesine göre değişiklik arz eder mi? Tarihî yorumlamak ve tarihsel olayları anlatmada, aynı zaman dilimini ve aynı tarihî olayları anlatan tarihçiler veya yazarlar arasında büyük farklılıklar olabilir mi?” (Çelik, 2002). Tuğba Dalar da roman ile tarih arasındaki bu bağın gerçeklik bağlamında derin sorgulamaların yapılmasına neden olduğundan bahseder. Gerçek, en genel manada varlığı kesin olan’dır. Sıklıkla gerçek ile karıştırılan bir kavram olan doğru, bir öznenin bilincine ihtiyaç duyarken; gerçek, kendi başına var olabilen kendilikler için kullanılır. Gerçek; varlığı hiçbir koşulda yadsınamayan durum, olgu,

olay, nesne ya da nitelik olarak varolanı; düşsel, tasarımsal, imgesel, kurmaca, yapıntı olana karşıt olanı; varlığı koşullu, olanaklı, gizilgüç biçimindeki varolma kipleri dışında temellendirilebileni karşılar (Dalar 2020).

Bu konuda genel bir değerlendirme yapacak olursak tarihî roman" yazarın tanıklık etmemiş olduğu, tarihî malzemedan yararlanarak oluşturduğu kurgu tarihî roman olarak adlandırılabilir. Ancak yazarın yaşadığı dönemi anlatması, çağa tanıklık etmesi henüz yaşananların sebep ve sonuçlarının tam olarak görülememesi nedeniyle tarihî roman olarak değil devir romanı olarak görülmesinin daha doğru olacaktır. Çünkü tarihî olayların üzerinden belli bir süre geçmeden, sebep ve sonuçlar açık bir şekilde ortaya çıkmadan, yazarın içinde yaşadığı, tanıklık ettiği olayları anlatmasında yazarın kişisel görüşlerinin, ideolojisinin de yer alabileceği, taraf olduğu için de olayları objektiflikten uzak olarak yansıtmış olabileceği ihtimali göz önünde bulundurulmalıdır. Bu nedenle tarihî roman ve devir romanı iki ayrı tür olarak ele alınarak yazarın tanıklık etmediği tarihî olaylardan elde ettiği malzemeyle kurguladığı roman, tarihî roman tanıklık ettiği döneme ait romanları ise devir romanı olarak görmeyi daha doğru bir yaklaşım olarak düşünebiliriz.

Tarihî romanlarda en önemli belirleyici unsur zaman kavramıdır. Romandaki olayların geçtiği zaman ile yazılış zamanı arasındaki farklılığın bakış açısına olan etkisi de tarihî roman incelemelerinde dikkat edilmesi gereken bir husustur. Yine mekân olarak tarihte gerçekleşen bu olayların mekânlarının devrin özelliklerine göre romanda yer alıp almadığı da romanın başarısı açısından önemlidir. Karakterlerin tarihe mâl olmuş olaylardaki başarıları vesikalarla, tarih bilimi verileriyle teyit edilebilirken, bu kişilerin özel yaşamları ve kendi aralarındaki günlük konuşmaları ve günlük yaşamları roman kurgusunda yazarın hayal dünyası ile yakından ilgilidir. Ancak bu günlük yaşamın ve konuşmaların gerçekleşmesi ile tarihî olayların bir bütünlük arz etmesi de önemlidir. Hilmi Yavuz, tarihî romanlardaki karakterlerin varlığına dikkat çeker. Romancının anlatacağı kahramanı iyi tanımasını ister. Tarihsel olayın, kahramanın bilinciyle ortaya konularak verilmesi gerektiğini belirtir: "Romancının yapması gereken, belli bir tarihsel olayı karakterlerinin bilincinin içinden vermesidir. Bu önemli. Çünkü tarihsel bir olayın inşa edilmesi demek o romanda bireyin inşa edilmesi demektir. Bireyi ortaya koymadan, birey olduğunu kavramadan, o tarihsel olayı onun bilincinden vermenin olanağı yok. Nasıl görüyoruz o adamı, nasıl bir adam. Önce romancı kendi tiplerini tanımak zorunda. Biz onların dünyaya nasıl baktıklarını bilmeliyiz." (Yavuz, 1997)

Fethi Naci, tarihî roman için, "tarihten söz açan roman" değerlendirmesini yapar ve tarihî romancının neler yapması gerektiğini sıralar: "Güncel yaşam romana nasıl yansıyor, tarih de romana öyle yansır. Bunun için 'tarihî roman' yerine 'tarihten söz açan roman' demek, bence yerinde olur. Romancı, araştırmalar yapabilir, topladığı belgelerden yararlanabilir, ama sıra yazmaya gelince, işinin yazmak değil, roman yazmak olduğunu unutmamak zorundadır; bunun için topladığı bilgiler, belgeler, buzdağının denizin altında kalan büyük bölümü gibi olmalıdır, göze batmamalıdır; çünkü romancı o bilgileri, o belgeleri aktarmayacaktır romanına, roman kişilerinin düşüncülerinin, davranışlarının nasıl biçimlendiğini gösterirken yararlanacaktır o bilgilerden, o belgelerden." (Naci, 1998).

Bu çalışmanın odak noktalarından biri de kültür anlatıbilim çerçevesinde romanları incelemektir. Kültür anlatıbilimi (cultural narratology), anlatıların sadece bireysel bir ifade biçimi değil, aynı zamanda toplumsal yapıları, kimlikleri ve güç ilişkilerini yansıtan önemli bir kültürel pratik olduğunu vurgulayan bir çalışma alanıdır. Bu disiplin, anlatıların, toplumsal anlamların üretimi ve yeniden üretiminde nasıl bir rol oynadığını araştırır. Kültür anlatıbilimi, dilbilim, sosyoloji, antropoloji ve edebiyat eleştirisi gibi çeşitli disiplinlerden yararlanarak, anlatıların toplumsal işlevini inceler ve kültürel temsilleri sorgular. Anlatıbilim, esas olarak anlatıların yapısını incelemeyi amaçlarken, kültür

anlatıbilimi bu yapısal analizi kültürel bağlamda ele alır. Bu disiplin, bir toplumun değerlerinin, ideolojilerinin ve sosyal yapılarının anlatılar aracılığıyla nasıl şekillendiğini ve aktarıldığını anlamaya çalışır (Çalışkan, 2016). Kültürel anlatıbilim, özellikle kültürel kimlik, toplumsal cinsiyet, etnisite ve sınıf gibi kavramların anlatılarda nasıl temsil edildiğini araştırır. "Anlatılar, toplumsal ilişkilerin ve kültürel normların yeniden üretilmesinde önemli bir rol oynar" (Çalışkan, 2016, s. 23).

Toplumsal kimlik, kültürel anlatıların merkezinde yer alan bir kavramdır. Anlatılar, bir toplumun kolektif belleğini oluşturur ve bu bellek aracılığıyla toplumsal kimlikler inşa edilir. Anderson (2014), "hayali cemaatler" kavramıyla, anlatıların ulusal kimliklerin oluşumunda nasıl etkili olduğunu vurgulamıştır. Kültür anlatıbilimi, bu tür anlatıların kimlik politikaları üzerindeki etkilerini inceleyerek, toplumsal aidiyetin ve dışlamanın nasıl inşa edildiğini anlamaya çalışır (Demir, 2020).

Bu özellikle tarih biliminden alınan malzemelerin iyi işlenip işlenmediğinin de bir göstergesidir. Tarihî romanlar incelendiğinde Türk Edebiyatında Tanzimat'tan günümüze kurgusal yaklaşımın -didaktik- özellik taşıyan ve -kronolojik kurgulu gerçekçi romanlar- olduğu dikkat çekmektedir. Yazarın amacı sanat yapmaktan çok öğretici ve yönlendirici olmaktır. Kurgu da zamandizimsel sürece uygun olarak kaleme alınır. Olaylar başlar, gelişir ve sonuçlanır. Zaman zaman geriye dönüşlerle unutulmuş ya da romanda boşluk olarak kalan noktaların aydınlatılması için kullanılır. Bakış açısı olarak da tarihî romanlarda çoğunlukla ilahi bakış açısı tercih edilir. Kurguyu oluşturan en önemli unsurlardan biri de entrika ve merak duygusudur. Tarihî olayların anlatımındaki monotonluktan kurtulmak için de aşk ve entrikalar tarihî roman kurgusunda başvurulan yöntemlerden biridir.

Kültür Anlatıbilimi Çerçevesinde Mahfi Eğilmez'in Hititler Dönemi Tarihi Romanları

Mahfi Eğilmez'in Hitit tarihine olan ilgisi ile ilk hikâyelerini 2002 yılında Anitta'nın Laneti adlı kitabında yayımlar. İlgi gören bu kitabının arkasından Hattuşa'dan Kaçış adlı eseri yine Hitit tarihini anlatan romanıdır. Hititlerin M.Ö. 1700'den önce Anadolu'ya gelip yerleştikleri ve burada bulunan Hattiler ile savaşarak elde ettikleri toprakları Mısır sınırına kadar genişleten ve Mısır'la mücadele eden bir kavimdir. Hititlerden İsrailoğulları'nın düşmanı olarak Eski Ahitte de bahsedilir. Hititler Anadolu'ya geldikten sonra Hattilerin başkenti Hattuşa'yı almak gibi bir hedefleri vardır. Korunaklı ve sağlam bir kale ile korunan Hattuşa'nın alınması kolay olmaz. Ancak Hititler Hattuşa'yı almayı başarırlar. Hattuşaş günümüzde Çorum ili sınırları içerisinde Boğazköy'de bulunmaktadır. Hattiler tarafından "Hattuş" olarak adlandırılan şehir, Hititler Döneminde Hattuşa olarak değiştirilerek kullanılır. Eğilmez'in romanlarında anlattığı Hititlerin Anadolu'ya gelmesi, kralların kronolojik olarak tahta geçmesi, yapılan savaşlar Hitit tarihi ile birebir uyuşmaktadır. Eğilmez, romanını yazarken bu tarihi gerçeklere uygun olarak romanı kurgular. Tarihi çalışmalarda, arkeolojik bulgularda ele geçmeyen ve boşlukların olduğu kısımlar ise roman kurgusu içerisinde Eğilmez tarafından doldurulmuş olup bu durum romanın sonunda belirtilmiştir. Hitit tarihi yapılan arkeolojik çalışmalar ile her geçen gün daha da gün yüzüne çıkmaktadır. Buna rağmen genel hatlarıyla roman kurgusu tarihi gerçekleri de yansıtmaktadır. Özellikle taş baskı yapılan eserlerin bulunması ve çözümlenerek tarih biliminin hizmetine sunulması ile bu boşluklar da doldurulmakta, karanlık kalan kısımlar aydınlatılmaktadır. Halihazırda yazılan bu roman da elde edilen bulgularla örtüşmektedir.²

² Ayrıntılı Bilgi İçin Bknz. Joshua J. Mark (Çev. Burak Yıldız) <https://www.worldhistory.org/trans/tr/1-163/hititler/>.

Mahfi Eğilmez'in ilk kitabı *Anitta'nın Laneti*'nde M.Ö. 1800 ile 1200 yılları arasındaki Hitit Krallar, kraliçeleri, prens ve prenseslerin yaşadığı çeşitli olayları, entrikaları, savaş ve barış olayları anlatılır. Eğilmez kitabın başında hazırladığı Bazı Notlar kısmında "Bu kitapta geçen yerler, ülke ve kent adları, krallar, kraliçeler, prensler, soylular, halktan kişilerin tümüyle gerçek. Daha doğrusu, Hitit ve Hattuşa kazılarında ele geçmiş tabletlerden ortaya çıkarılmış gerçekler" (Eğilmez, 2023) ifadeleriyle tarihî malzemenin gerçek kaynaklara dayandığını belirtir. Kişiler arasında geçen olaylarında yazarın kendi muhayyilesinde oluştuğu kurmacadır. Ancak bu olayları kurmaca hâline getirirken Eğilmez "Hitit tabletlerinden elde edilmiş öykü, dua, otobiyografi ve anlaşma metinleri"nden de yararlandığını bu nedenle anlatılan olaylarda kalan boşlukların kendisine ait olmakla birlikte ana eksende tarihe ve tarihî kaynaklara bağlı kaldığını ifade eder. Eğilmez'in ikinci kitabı Hattuşa'dan Kaçış, günümüz ile bağlantı kurularak bir bakıma geriye dönüş tekniği ile yazılmış bir eserdir. Anitta'nın Laneti kitabında Hititler devri anlatılırken ikinci kitapta Hititoloji bölümünden kazı çalışması yapan kişiler kurgunun temel kahramanlarıdır. Hattuşa'dan Kaçış kurgu içerisinde bir kurguyu içermesi bakımından ilk kitaptan farklı olarak üstkurmaca kullanılan modernist roman tekniğine sahiptir.

Bu çalışmanın odak noktası, Mahfi Eğilmez'in Anitta'nın Laneti ve Hattuşa'dan Kaçış adlı romanlarını anlatıbilimin sağladığı metodolojik yaklaşımla incelenmesidir. Anlatıbilim, birbiri ile ilişkili bileşenlerden oluşur. Bunlar yapma (eyleyici), görme (odaklayıcı) ve söyleme (anlatıcı) fiilleriyle somutlaştırılan unsurlardır (Dervişcemaloğlu, 2014). Anlatıbilim bir teori olarak daha geniş bir konu olduğu ve içeriğinin ayrıntılı olması dolayısıyla burada detaylı bir anlatım yapılmayacaktır. Genel olarak anlatı; mutlaka bir olaya ihtiyaç duyan (Abbott, 2002) bir eylemin; anlatıcı, karakter ve zamansal dinamiklerle öyküleştirilmesi sonucunda ortaya çıkan ve söz, yazı veya görüntülerle aktarılan yapı şeklinde tanımlanmaktadır (Jahn, 2020,; Oğur, 2023).

Mahfi Eğilmez'in Anitta'nın Laneti isimli eseri tarihî roman türleri içerisinde "gerçekçi tarihî roman" kavramı içerisinde yer almaktadır. Karakterler, zaman ve mekânın arkeolojik bulgular, bilgiler ve tarihî araştırmalara dayalı olarak yazılan romanda, olaylarda bazı boşluklar kurguda doldurulmuş olsa da ana hatlarıyla olay zinciri gerçek tarihî olaylara dayanmaktadır. Bu gerçeklik kazılarda elde edilen tabletlerin okunmasına bağlıdır. Roman tabletlerdeki anlatılara uygun olarak öyküleştirilmiştir.

Anitta'nın Laneti

Anitta'nın Laneti, Hititlerin göçünün anlatımı ile başlar. Hititler, kuraklıktan dolayı buldukları yeri tek ederek ilk Hitit Kralı Pithana'nın önderliğinde Anadolu'ya gelirler. O dönemde Anadolu'da Hattuşa'nın başkentleri olan ve Maraşantıya'nın (Kızılırmak) çevresinde bulunan Neşa, Zalpuvaş, Ankuwa, Ulama, Harkimaş ve Şalatıvasa Hatti ülkesinin belli başlı büyük illeridir. Hititler at yetiştiriciliği konusunda ustadırlar. Aynı zamanda yaptıkları at arabaları da Hattililerden farklı daha hafif ve daha hızlıdır. Hatti ülkesinin başkenti olan Hattuşa, korunaklı bir yer olduğu için orayı almaya cesaret edemezler. Bu nedenle Kuşşara'ya yerleşirler. Hititlerin özellikle at yetiştiriciliği ve at arabası konusundaki hünerleri Hattililerin ilgisini çeker. Gerek at yetiştiriciliğini öğrenmek gerekse at arabası yapımı gibi Hititlerden bir şeyler öğrenmek için Hattililer çevre illerden Hititlerle dostluk kurmaya başlarlar. Hattililer, Hititlerden rahatsız değildir. Asur Krallığı, Hurrilerin sınırdaşı olup ticaret konusunda ön plandadır. Ancak Asurlu tüccarlar Hatti ülkesinde sadece mal ticareti yapmakla kalmayıp borç para vererek faiziyle geri aldıkları için birçok kişi bu durumdan rahatsızdır. Asurlular birçok yeri bu şekilde satın alarak ülkelerini geliştirmiştir. Hitit Kralı Pithana ise Asurluların Kuşşara'ya girmelerine izin verir ancak sadece ticaret yapabileceklerini borç para veremeyecekleri emrini verir. Bu durum Hattilere bağlı diğer şehirler tarafından da duyulur ve Hititlere karşı bir sempati uyanır. Bu nedenle Hititlerin bir süre sonra Hatti kendi Neşa'yı alması uzun sürmez. Pithana yaşlandığında yerine

gelenek gereği oğlu Anitta'yı kral olarak hazırlar. Öldüğünde de onun yerine Anitta geçer. Hititler göçe başlamadan önce kendilerine ait Tanrı'ya inanmalarına karşın göç ederken geçtikleri bölgelerdeki ülkelerin Tanrılarını da alarak çok Tanrılı bir dine inanırlar. Onlar için Fırtına Tanrısı Teşup ve İklim Tanrısı çok önemlidir. Tarım ve hayvancılıkla hayatlarını sürdüren Hititler bereket için bu Tanrılara adaklar adar ve kurban keserler. Hititlerin ticari hayatta Asurlulara karşı tavrı, Hititlerin borçlanmasını engellemesi ve ticaretin mal ticareti ile sınırlı kalması Anadolu'daki, diğer devlet ve milletler tarafından ilgi ile karşılanır. Hititler, kralın koyduğu kanunlara sıkı sıkıya bağlı, onun önderliğinde hareket ederler. Aynı zamanda kralın danışma meclisi olarak ülke insanlarının yaşlılarından oluşturdukları danışma heyeti de halkın yönetime olan güvenini sağlar. Roman Hititlerin ilk kralı, Pithana'nın koyduğu yasalar çerçevesinde şekillenir. Bu disiplinli ve uyumlu hal onların kısa sürede Anadolu'ya hâkim olmalarının temel sebepleri arasındadır. Romanda yazar-anlatıcı bakış açısı kullanılır. Roman kurgusunun zamandizimsel olarak gerçekleşmesi ve yaklaşık 200 yıllık bir zaman dilimini konu alması bakımından olay zincirinde geri dönüş tekniği kullanılmaz. Ancak tarihî kişilik olarak bazı karakterlerin döneminde yaşananlar ve konulan kurallardan açısından ilişkilendirilir. Romanın daha başında Hititlerle ilgili at yetiştiriciliğinin ve at arabası yapımındaki ustalığının üzerinde durulması Hitit tarihinde kazanılan savaşların önemli bir nedeni olması yönüyle asıl olayla bağlıdır.

Anitta'nın Laneti on dört bölümden oluşur. Her bölümde kendi içerisinde alt bölümlere ayrılmıştır. Anitta'nın Kehaneti on, Labarna dört, Hattuşilinin Vasiyeti beş, Telipuni Fermanı on bir, Krallar Kralı Şuppiluliuma'nın Hazin Öyküsü kırk, Büyük Kral Murşili Anlatıyor, Üç Tablet, Kadeş Savaşı'nı Kim Kazandı, Kadeş Barışı on sekiz, Sonsuz Başkent Hattuşa on yedi, Hattuşa'nın sonu on bir, Antta'nın Laneti Tutuyor dört, Hititlerin Sonu tek bölümden oluşur.

Roman Pithana Döneminde ve onun başkanlığında yapılan göçün anlatılması ve Hititlerin Hattuşa'nın yakınında Kuşşara'ya gelmesi ve burada yerleşik kültüre gelişlerinin anlatımı ile başlar. Romanda İlahi Bakış Açısı kullanılır. Yazar-anlatıcı romanda varlığı hissedilen ve olayları tabletler üzerinden takip ederek karakterlerin hem fizikî hem de ruh dünyaları ile ilgili bilgiler verir. İlk Kral Pithana, büyük bir göçü yöneterek halkı için yerleşecek bir alan bulmak için büyük bir yolculuğu göze alır. Hattuşa'ya yerleşmeseler de bir gün Hattuşa'ya yerleşme hayali ile yakın bir bölgeye yerleşirler.

İlk Kral Pithana'nın ölümü sonrası yerine geçen oğlu Anitta, babasından daha hırslıdır. Hattuşa'yı ele geçirmek ve halkını oraya yerleştirmek en büyük arzusudur. Babasının ölümünü daha önce âdet olmadığı üzere saray habercisine babasının öldüğünü bağıra bağıra herkese duyurması için emir vermesi Anitta'nın Krallığı ne kadar istediğinin ve bu isteğin babasının ölüm acısının önüne geçtiğinin de bir göstergesidir. Anitta, babasından farklı olarak uzlaşmacı bir yapıya sahip değildir. O kavgacı ve otoriter bir görünüm çizer. Pithana, Hattuşa'yı almayı çok istese de buna cesaret edememiş çevredeki birkaç ili barış yoluyla topraklarına katar ancak oralara yerleşmek yerine kendine bağlı bir kişiyi görevlendirerek başkente geri döner. Anitta'nın taç giyme töreninde Fırtına Tanrısı Teşup'un elinden taç giyerken resminin taş ustaları tarafından taşlara kazınması Anitta'nın kalıcılık ve sonsuzluk isteğinin ve güç göstergesinin de bir ifadesidir. Anitta, Hititlerin tarihini değiştirmeye azimli bir kral olarak tanımlanır. Anitta, Anadolu'nun tarihî kaderinde olan bölünme ve parçalanmaların ilk örneklerini de yaşar. Babası Pithana'nın topraklarına kattığı Neşa, Ullama, Harkimaş, Zalpuvaş ve Şalativasa kralları, Kral Pithana'nın ölümünden sonra haraç vermeyi keserler ve adeta kendi bağımsızlıklarını ilan ederler. Anitta buraları öncelikle kendine tekrar bağlayarak buralardan da Hattuşa'yı alabilmek için güç toplar. Anadolu'da daha sonraki yüzyıllarda özellikle Fatih Döneminde de İstanbul'un fethinden önce Anadolu'da birlikteliğin sağlanması benzer bir stratejiyi göstermektedir. Pithana'nın en büyük şansı Asurluların ticaret yapmak için geldikleri bu illerde insanları aşırı borçlandırması ve topraklarını ellerinden almasıdır. Bu zulümden kurtulup Hitit kontrolüne gelmek

onlar için de tercih edilecek bir durumdur. Bu nedenle de buralara yapılan seferlerde Anitta ciddi bir direnişle karşılaşmaz. Romanın bu bölümleri ilahi bakış açısı ile yazar anlatıcı tarafından anlatılır. Ancak Anitta'nın yaptığı konuşmalar doğrudan alınarak çoklu bir bakış açısı elde edilir. Anitta'nın askerlerine yaptığı konuşma yazar-anlatıcının bir dinleyici olarak aktardığı doğrudan ifadelerdir: "Askerlerim. Hattuşa'nın bütün zenginlikleri bizimdir. Kenti ele geçirdikten sonra yağma serbest olacaktır. Benim hakkımı, Kuşşara'nın hakkını ayıracağım ve gerisi sizlerin olacak, Komutanlarımızdan emir almadan yerinizi terk etmeyeceksiniz. Kuşatmamız tamamlandıktan sonra saldırı emrini ben vereceğim. Kimseyi gereksiz yere öldürmeyin. Sağ kalsınlar ki esir alalım. Kuşşara'nın köleye gereksinimi var." (Eğilmez, 2023) bu kurallar aynı zamanda Hititlerin bundan sonraki savaşları içinde ganimet paylaşımında takip edilecek yolu göstermesi bakımından önemlidir. Hattuşa önce kuşatma altına alınır. Kaleye kimsenin girmesine izin verilmez. On beş gün sonra kalede insanların açlıktan kırılmaya başladığı öğrenilince Anitta harekete geçer ve Hattuşa'ya saldırır. Eserde özellikle Hititlerin inançlarının, kaderleri üzerinde etkisi olduğu da değişik şekillerde dile getirilir. Hattuşa kuşatmasında savaşın devam ettiği günlerde akşamüstü büyük bir fırtına kopması, Fırtına Tanrısı Teşup'un yardımı olarak görülür. Hattuşa'yı ele geçiren Anitta ve askerleri hayal kırıklığına uğrarlar. Kentte yağmalanacak bir şey yoktur. Hatta kralın evi bile boştur. Pithana'nın ömrü boyunca burayı alma hayalini kurması ancak ele geçen Hattuşa'da yağmalanacak bir şeyin olmaması askerlerde de hayal kırıklığı meydana getirir. Asurlular borç karşılığında Hattilerin elindeki tüm malzemelerini almışlardır. Bunun üzerine Anitta, bu duruma çok kızarak herkesin Hattuşa'ya yerleşme emri vereceğini beklerken o bu değersiz yerin hemen yakılması için emir verir. Yerlere yabancı otların dikilmesi emrini veren Anitta, kişilik olarak inatçı bir yapı ile betimlenir. Hattuşa çok iyi bir yerleşim yeri olmasına rağmen istediği ganimeti elde edemeyen Anitta için Hattuşa'nın bir önemi de yoktur. Yazar anlatıcı, ilahi bakış açısıyla Hitit ordusunun Kuşşara'ya geri dönüşünü de dramatize ederek anlatır. "Dönüş yolu çok daha hızlı tamamlandı. Çünkü bilinmeyene değil, bilinene yapılıyordu. Yine küçük ve sakin Kuşşara'ya dönüyorlardı" (Eğilmez, 2023) Anitta kendilerini büyük bir zafer sevinciyle karşılayan halka eli ile iterek saraya çekilir.

Hattuşa'nın ele geçmesinden sonra Anitta üç gün saraydan dışarıya çıkmaz ve kimse ile konuşmaz. O kadar kızgındır ki üçüncü gün tapınağa giderek tabletlerde geçen şu ifadelerle dua eder: "Hattuşa kenti açlıktan kırılınca, Tanrım Şiu, Taht Tanrıçası Halmuşuit'e teslim etti. Ve ben Hattuşa'yı fırtınalı bir gecede aldım, ne var ki burada elime geçen bir şey olmadı. Kenti yaktıktan sonra yabancı otlar ektirdim. Benden sonra kral olacaklardan her kim, Hattuşa'yı yeniden canlandırırorsa göklerin Fırtına Tanrısı onun belasını versin." (Eğilmez, 2023). Bu lanet romandaki merak unsurunu uyandıran ve bu lanetin tutup tutmayacağı konusunda okuru merak ve takibe zorlayan bir unsur olarak değer taşımaktadır. Anitta'nın babası Pithana'nın tek isteği olan Hattuşa'yı ele geçirmesi ancak buna rağmen ganimet elde edememesi burayı imar ederek tekrar güçlendirmesi mümkün iken bunu yapmaması Anitta'nın ruh hâlinin de bir göstergesidir. Hititlere bu saldırının tek amacı vardır. O da orayı şahlandırıp yeni dünyayı orada kurabilmelerine rağmen Anitta bunu görememiş ve halkı açlığa yeniden sürüklemiştir. Kral olarak kendi adından bahsettirmesi ve sonsuzluk düşüncesi olarak tabletlere ustalar tarafından çizilen resimlerin yanına bu mektubu da koyar. Anitta sonsuzluğu hayal eden adı konulmamış bir Tanrı olma isteği ile romanda yer alır.

Anitta ölünce yerine Tuthaliya geçer. Tuthaliya, Hattuşa'yı yeniden inşa etmeye başlar. Ondan sonra tahta geçen Pusarruma da bu inşa işini devam ettirir. Pusarruma'ya kadar yönetimde kralın sözü son söz iken bu dönemden sonra akıllardan oluşan Panku meclisinin kararları da daha etkili olmaya başlar. Ancak Hititlerin gerçek anlamda devlet olması Labarna döneminde gerçekleşir. Kadına verilen önem bu döneme ait kanun tabletlerinden de anlaşılmaktadır. Kararlarda Labarna ve eşi Tavananna'nın

mühürleri birlikte basılmaktadır. Hititlerin Hattuşa'ya taşınmaları da Labarna döneminde olur. Çevre krallıklara düzenlediği savaşlarda başarılı olarak Hitit topraklarını ve ordusunu genişletir ve güçlendirir. Savaş arabalarının da geliştirilmesi Hititlerin zamanın önemli imparatorluklarından biri olmasını sağlar. Labarna döneminde kilden yapılan su boruları ile Hattuşa'nın su ihtiyacının karşılanması gibi medeniyete ait ilk buluşlar da gerçekleştirilir. Yine taş bloklara tahta kapı kaidesinin girmesi ve döndürülerek açılıp kapanması da bu dönemin buluşlarından. Bu yenilikler Hitit ülkesini diğer ülkelerden ileri götürür. Altı çubuklu iki tekerlekli hafif savaş arabası da bu dönemin buluşlarından biridir. Bu buluşlar tabletlere dayalı olarak romanda ilahi bakış açısı ile anlatılır ve bir taraftan da olaylar kurgu içerisinde kronolojik olarak anlatılırken kişiler arasındaki diyaloglar da olayın bütünlüğünü bozmayacak bir olay örgüsü içerisinde aktarılır. Labarna dönemindeki bu gelişmeler, devletin güçlü bir hale gelmesi ve girdiği tüm savaşlarda başarılı olması romanda Labarna'nın olağanüstü biri olarak anlatıldığı görülmektedir. Yazar anlatıcı Labarna'yı anlatırken "Labarna'nın ününe ün katıyordu bu arabalı askerler. Savaş zamanında sivri şapkasını giyip arabasına binip de ordusunun başına geçtiğinde, Labarna'nın tanrılardan hiç farkı kalmıyordu" ifadeleri yazar anlatıcının hayranlığını bir ifadesidir. Labarna'nın ölümünden sonra tahta Labarna Hattuşili geçer. Asıl adı başka olmasına rağmen Labarna'nın oğlu Hattuşalı olduğunu vurgulamak ve de babasının ününü devam ettirmek için Labarna Hattuşili ismini aldığı da yazar anlatıcının kurgusal ifadeleridir. Labarna Hattuşili de babasının başarılarını devam ettirir. Ülke daha da müreffeh bir hale gelir. Özellikle Labarna'nın alamadığı, zengin ganimetlerin olduğu Halpa'nın alınması onu farklı bir konuma getirir. Ancak Hattuşili bu sefer dönüşünde hastalanır ve yatağa düşer. Ailesi de yeterince ilgilenmez. Ailesinin isteği Hattuşili'nin ölmesi onun yerine genç Labarna'nın kral olması, annesi Kraliçe Haitiyar'ın ise bir an önce ana kraliçe olarak yönetimde daha fazla söz sahibi olmasıdır. Hattuşili hasta yatağında Panku meclisi üyelerinden birini çağırarak kendisinden sonra tahta Labarna'nın geçmeyeceğini tahta çıkmak için annesi ile birlikte entrikalar çevirdiğini bu nedenle de kendisinden sonra tahta geçme hakkı olmadığını yazdırır. Tahtı ise oğlu Labarna'ya değil torunu Murşili'ye bıraktığını ilan eder. Labarna Hattuşili'nin vasiyeti de tabletlere yer alan ve yazar anlatıcı tarafından orijinalinden alınan ifadelerle sahiptir. Özellikle devlet yönetimindeki tavsiyeleri Hititlerin Anadolu hakimiyeti sağlamalarındaki ana esasların anlaşılması bakımından tarihî vesika niteliğindedir: "Bu tableti sana sık sık okusunlar. Bu deneyimi hep canlı tut. Hatti ülkesini şefkatle yönet. Birinin suç işlediğini düşünürsen Panku'nun görüş ve düşüncesini sor. Onlara danış. Sürekli sarayın içinde yaşa, ama alçakgönüllü davran. Sarayın zenginliği, altın ve gümüş kupalar, halkın bulamadığı yiyecekler seni şaşırtmasın. Yiyeceğin ekmek, içeceğin su olmalı. Şarap içmeyi ancak yaşlandığında düşün. Yaşlandığın zaman iç içebildiğin kadar şarabı" (Eğilmez, 2023).

Hattuşili'nin ölümünden sonra ise saray entrikaları başlar. Sarayın baş içki sunucusu ve Panku'nun üyesi Hantili, Kral Murşili'nin kız kardeşi Harapşili ile evlidir. Murşili kız kardeşine de eşine de iyi davranmaz. Romanda Harapşili ve Hantili arasında geçen diyaloglar da kurgunun bir parçasıdır. Bir plan yaparak Murşili'yi tahttan indirmek isterler. Her şeye rağmen Harapşili'nin ağabeyine karşı bir tuzak kurma planı içerisinde yer alması söz konusu olsa da yazar anlatıcı ilahi bakış açısı ile onun iç dünyasına da yer verir: "Çocukken Murşili ona ne kadar iyi davranırdı. Onu herkesten korur, gezdirir, gözetirdi. Bir keresinde kuyuya düşmüştü. Harapşili, oyun oynarken, Murşili beline bir ip dolayıp, kuyuya inmiş onu kurtarmıştı. Onun çocukluk kahramanıydı Murşili. Ama şimdi? Şimdi onun öldürülmesi işinde Harapşili başrollerden birindeydi. Neydi değişen? Neyi yitirmişlerdi? Her şey Hantili'yle evlendikten sonra değişmeye başlamıştı. Murşili, Hantili'yi sevmiyor, onun aşağılık bir adam olduğuna inanıyordu". (Eğilmez, 2023)

Romanda merak unsurunu oluşturan bölümlerden birisi Murşili'ye karşı kardeşi Harapşili ve Hantili'nin başarılı olup olamayacağıdır. Saray içi entrikalarda taht kavgaları ve bu kavgaların sonucunda kimin kazanacağı tarihî anlatılarda çok üzerinde durulmaz. Sonuç odaklı bir anlatıya sahip tarih kitapları ile karşılaştırıldığında Hitit tarihinde ilk defa görülen bu saray entrikalarının kurgusal olarak anlatılması okuru olayın içine çeker. Kronolojik anlatımın dışına çıkılarak bir entrikanın kurguya dâhil edilmesi bir anlamda romanda bir kırılma noktası da oluşturur.

Harapşili, kocası Hantili ve daha sonra damat Zidanta'da Murşili'nin öldürülmesi planına dahil olur. Hantili, yorgun görünen Murşili'ye içki sunarken yine Murşili'nin hakaretlerine maruz kalır. Hançeri ile Muşili'yi öldürür. Muhafızların, ordudaki üst düzey yöneticilerin satın alınmış olması herhangi bir olay çıkmasına da imkân tanımaz. Murşili'ye karşı bir darbe yapılmıştır. Ancak bu darbe Hititlerin bir iç meselesi olmaktan çıkarak daha önce ele geçirilen bölgelerdeki krallıkların ayaklanması ve Hititlerden ayrılması sonucunu da beraberinde getirir. Sarayda dönen bir entrika tarihî akışını da değiştirir. Hantili ne kadar uğraşsa da ayaklanan krallıklardan sadece bazılarını tekrar egemenliği altına alabilir. Birçok krallık ise bağımsızlıklarını ilan ederler. Balayan ile bu entrikalar ve taht kavgaları daha sonra da devam eder. Hantili'nin ölmesinden sonra yerine Pişşeni, damatları Zidanta tarafından öldürülür ve tahta Zidanta geçer. Onu da öz oğlu Ammuna öldürür. Ammuna'dan sonra Huzziya, sonra Telipinu entrikaların kurbanıdır. Bu dönemde Hititler sarayın iç karışıklıkları nedeniyle mevcudu korumakla yetinirler. Telipinu bu saray karmaşasını bitiren ve iktidar olan bir kral olarak saray entrikalarının sonunu getirir. Telipinu bu karışıklıkların yeniden olması için Tanrı Telipinu adını alır. Tabletler fermanlarını yazdırır. İktidarı da nasıl ele geçirdiği ve gücü nasıl topladığı da romanda tarihî vesikalara dayanarak aktarılır: "Tanrı Telipinu'yu küstürmek çok kötüdür. O küstüğünde Hatti ülkesini terk eder ve ardından bütün doğa ölür. Geri geldiğinde ise bütün doğa yeniden canlanırdı" (Eğilmez, 2023). Tabletlerdeki bu kanlı taht kavgaları birer cümle ile Telipinu'nun anlatımında yer alır. Ancak kurgu da bu anlatı, olaylar çerçevesinde diyalog ve iç diyaloglarla desteklenerek kurgu oluşturulur. Telipinu'ya ait arkeolojik kazılarda elde edilen tabletlere göre Telipinu, Hitit yasalarını yenileyen ve bir düzen getiren bir kral olarak bilinmektedir.

Telipinu'nun ölümünden sonra tahta Şuppiluliuma geçer. Hititlerin yükselme devri de Şuppiluliuma ile gerçekleşir. Şuppiluliuma zamanında Mısır'la o güne kadar devam eden barış ortamı Mısır kralının hasta olması ile birlikte bozulur. Şuppiluliuma onun yerine güçlü bir Firavun'un geçmesinden rahatsızlık duyar. Kendisini dine vermiş ve yaşlı, güçsüz bir Mısır Firavunu barışın devam etmesi konusunda bir avantajdır. Onun ölmesi ise yerine geçen Firavun'un bilinmemesi nedeniyle potansiyel bir tehlikeyi de beraberinde getirir. Romanın bu kısmında da tabletlerden ve tarihî vesikalardan ayrılarak Şuppiluliuma'nın düşüncelerine yer verilmesi yine romanda bir merak unsuru oluşturmaktadır. Tarihî akışı içerisinde kişilerin iç dünyaları ve düşüncelerine de yer verilmesi salt bilgi akışının önüne geçerek okur için düşünme ve bir çekicilik alanı tanımaktadır. Mısırdaki gelenekler gereği de taht kavgaları Akhenaton'un ölmesi ile birlikte alevlenir. Çeşitli entrikalardan sonra Tutenkaton on yaşında tahta geçer. Bu durumda da Mısır baş vezir tarafından yönetilir hale gelir. Baş vezir plan yaparak Tutenkaton'u öldürerek onunla evlendirilen üvey kız kardeşi Ankesenamon ile evlenerek Firavun olacaktır. Ondan sonra da yerine birlikte plan yaptıkları Horemheb geçecektir. Gece Tutenkaton'un odasına girerek başına vuran baş vezir, onun görmesini ve konuşmasını engelleyecek bir zarar verir.

Şuppiluliuma tahtta iken Hititler daha da güçlenir. Daha önce kaybedilen ve bağımsızlıklarını ilan eden ülkeler geri alınır. Mısır'daki karışıklıklar da Şuppiluliuma'ya anlatılır. Bunun savaşmak için uygun bir zamanı olduğu da düşünülür. Tutenkaton'un ölümü ile birlikte eşi Ankesenamon, Şuppiluliuma'ya bir mektup göndererek kendisinden bir oğlunu kendisi ile evlenmek üzere Mısır'a

göndermesini ister. Böylece bir Hitit, Mısır'da Firavun olacaktır. Yapılan istişarelerden sonra Şuppiluliuma, küçük oğlu Zannanza'yı göndermeye karar verir. Burada Şuppiluliuma'nın stratejik düşüncesi ve Panku heyetine verdiği önem üzerinde durulurken olay anlatımı yine kurgu içerisinde çeşitlendirilir. Mısır'ın Hititli bir prens ile yönetilmeye başlanması Firavunun Hititli olması tarihî bir olay olarak da önemlidir.

Zannanza'nın Firavun olmak üzere Mısır'a gitme fikri Ana Kraliçe Duduhepa ve Kraliçe Henti arasındaki tartışma da bakış açısı farklılığı ortaya konarak olay kurgusuna hareketlilik getirir. Duduhepa, Zannanza'nın Mısır Firavun'u olduğunda Hitilerin dünyanın en güçlü devleti olacağını düşünürken Kraliçe Henti Mısır'ın hazinelerinin peşindedir. Bu da kral Şuppiluliuma'nın hoşuna gitmez. İki kadın arasındaki çekişmeler kralın canını sıkır.

Zannanza Mısır kraliçesi ile evlenmek üzere askerlerle yola çıkar. Ancak Mısır tahtının veziri bu evliliğe karşı olduğu için Zannanza'ya ve askerleri ülke sınırlarına girdiği andan itibaren onları takip ettirir ve yaptığı bir baskınla hepsini öldürtür. Bu haber karşısında Şuppiluliuma'nın duygu ve düşüncelerinin hissettikleri romanda yazar anlatıcı tarafından dillendirilir: "Tanrılara isyan etti. Bu tuzağa bile bile düştüğü için kendisini suçluyordu. Fırtına Tanrısı Teşup, Güneş Tanrıçası Hepat, Şarruma ve diğerleri ben size ne kötülük yaptım da bunu bana layık gördünüz? diye seslendi durdu sürekli. Yeminler etti günlerce. Bu ahlaksız tuzağın hesabını soracağım. Bütün tanrılara yemin olsun soracağım. Bunun intikamını ben alamazsam, oğullarımdan birisi mutlaka alacaktır" (Eğilmez 2023) Bu sırada Mısır kraliçesi istemese de vezir Ankesemon ile evlenmek zorunda kalır. Ay'ın eşi ise bu evliliğe karşıdır. Kraliçeliğin kendisine ait olması gerektiğini düşünmektedir. Horemheb ile konuşan Tiy, Ankesemonu'ü öldürme planı yapar. Mekân değişse de saray içi entrikalar birbirine benzemektedir. Ankesemon'un Şuppiluliuma'ya yazdığı mektubu ortaya çıkartarak onun cezalandırılmasını sağlarlar. Hapiste Ankesemon zehir içerek intihar eder. Bu ölüm Firavun ailesinin soyunu da sona erdirir. Tiy, baş kraliçe olur. Ay'ın ölümünden sonra da tahta Horemheb geçer.

Şuppiluliuma, Zannanza'nın tuzağa düşürülerek öldürülmesini hazmedemez. Mısır'la savaş etme kararı alır. Hitit orduları Şam'a kadar ilerlerken daha önceki savaşlardan farklı olarak düşmanlara karşı acımasızca davranır ve geçtikleri yerleri yakıp yıkarlar. Mısır'ın sınırda sığınak yaptığını ve onları yenmenin kolay olmadığı fikrini kabul eden Şuppiluliuma, elde ettiği ganimetlerle birlikte içindeki kin, nefret ve intikam duygularını dizginleyerek geri dönmeyi kabul eder. Şuppiluliuma, bu acıya dayanamayarak ölür. Yerine ise büyük oğlu Arnavanda tahta geçer. Arnavanda'nın hasta olması yönetimde bir boşluk meydana getirir. Şuppiluliuma'dan sonra Hitit ülkesi zayıflamaya başlar. Çevreden yapılan saldırılar da önü alınamaz bir hale gelir. Arnavanda hastalığa daha fazla dayanamayarak ölür. Onun yerine tahta Murşili geçer.

Romanda Murşili ile ilgili kısım arkeolojik kazılardan elde edilen tabletler esas alınarak anlatılır. Bu bölüm üç tableten oluşur. Tabletlerde Arnavanda'nın tanrılara yalvarışı ve Hitit ülkesin düşmanlardan kurtarma duaları vardır. Veba hastalığı nedeniyle ölenlerin sayısında da hayli artış olur. Arnavanda da vebadan ölmekten korkmaktadır. Onun ölümünden sonra tahta Mutavalli çıkar. Mutavalli'ye gelene kadar bütün Hitit krallarının tek isteği Mısır'dan Zannanza'ya kurulan tuzağın öcünü almaktır. Mutavalli'nin de bu duygu ve düşüncelerle yetişmesi Kadeş Savaşı'nın sebeplerinden biridir. Mısır sınırındaki küçük krallıklar Hititler ve Mısırlılar arasında sürekli el değiştirmektedir.

Mutavalli, Mısır Firavun'unun Kadeş'i ele geçirme düşüncesinde olduğunu öğrenir ve hemen savaş hazırlığına başlar. Kadeş Kalesi güçlü ve alınması zor bir kaledir. Ancak yardıma gidilmezse ayakta uzun süre kalabilmesi de mümkün değildir. Kadeş'e hareket eden Mısır ordusuna karşı Mutavalli de plan yaparak Kadeş'i Firavun ve askerlerine verme niyetinde değildir. Mutavalli'nin

yaptığı plan ile Mısır ordusu baskına uğrar ve ağır bir yenilgi alır. Baskına uğrayan üç bölüme ayrılan tümende kurtulan askerler kaçarlar ve arkada yeniden toplanırlar. Ancak Hitit askerlerinin ganimet peşine düşmesi ve dağınık bir görüntü vermeleri Mısır ordusunu tekrar ayağa kaldırır. Mısır birlikleri birden baskın saldırı düzenleyerek ganimet toplayan Hitit askerlerini öldürürler. Tekrar toparlanan Hitit askerleri savaşsalar da iki taraf da çok büyük zayıat vermiştir. Muvatalli Urhiteşup ve Hattuşili ile istişare ederek ne yapmaları gerektiği konusunda fikir alışverişinde bulunur. Urhiteşup toparlanıp Mısır ordusunu takip ederek Mısır'ı ele geçirme düşüncesindedir. Hattuşili ve Muvatalli bu görüşte değildir. Mısır ordusunun kendi topraklarında yeni askerler toplamasının içten bile olmadığı düşünülmektedir. Bu nedenle savaşmaktan ve Mısır ordusunu takip etmekten vazgeçtiler. Savaşın kazananı olmamıştır. Yazar anlatıcı tabletlerde geçmeyen bu ayrıntıları ise tarihî olayın akış seyrine göre kurgular.

Muvatalli'nin ölümünden sonra Urhiteşup tahta geçer. Onun niyeti Mısır'ı ele geçirmektir. Ancak Panku üyeleri onunla aynı fikirde olmadıkları gibi ona karşı da kin ve nefret beslerler. Amca oğlu Hattuşili ise krallık merkezinden ayrılmış kaldığı yerde siyasi olarak güçlenmiştir. Urhiteşup ve Hattuşili arasında taht kavgası başlar. Gece yarısı baskınından daha önceden bu baskını öğrenen Urhiteşup Hattuşa'dan kaçar. Tahta geçen Hattuşili, Mısır ile olan gerginliğin farkındadır. Sınır bölgelerinde yine sürekli bir el değiştirme söz konusudur. Mısırlılar da yaklaşan Asur tehlikesinden rahatsızdılar. Bu nedenle en doğrusu Hititler ile anlaşarak Asurluların kendilerine zarar vermesini önlemektir.

Hattuşili'nin ölümünden sonra tahta Tuthaliya geçer. Kadeş Savaşı'ndan sonra Hititler Hattuşa'yı korumak için çevresine sağlam surlar örürler. Aynı zamanda kral binasını da yukarı Hattuşa'ya yaparlar. Neşe Kralı Anitta'nın lanetine rağmen Labarna ve I. Hattuşili Hattuşa'nın Hitit başkenti olması için yoğun çaba gösterirler ve bütün mesailerini bu işe harcarlar.

Tahta geçen Tuthaliya döneminde Hattuşa'nın çevresi sağlam surlarla çevrilmesine karşılık kentte büyük bir kıtlık başlar. Bu kıtlıktan kurtulabilmek için Mısır Kralına kendilerine tahıl göndermesi için bir elçi gönderir. Mısır kralı Asur tehlikesine karşı Hititlerle iyi geçinebilmek için gemilerle tahıl yardımında bulunur. Tuthaliya'nın ölümünden sonra tahta geçen Arnuvanda kardeşi tarafından öldürülür. Oğlu olmadığı için tahta kardeşi Şuppiluliuma geçer.

Deniz kavimleri saldırıları ile Hititlere büyük zararlar veriyor ve hayatta kalma şansı tanımıyorlardır. Asurlulara karşı koymanın mümkün olmadığını anlayan kral Şuppiluliuma çareyi Hattuşa'yı terk etmekte görür. Tek çare Asurluların saldırılarından kaçmak için güneye, güneydoğuya kaçmaktır. Panku'da karar alınır. Hattuşa yakılıp yıkılacak ve düşman eline şehrin sağlam geçmemesi sağlanacaktır.

Anitta'nın "...Benden sonra kral olacaklardan her kim Hattuşa'yı yeniden canlandıracak olursa göklerin fırtına tanrısı onun belasını versin." Laneti tutmuştu. Anitta'nın laneti Hititlerin peşini hiç bırakmaz. Önce taht kavgaları daha sonra deniz kavimlerinin saldırıları karşısında Hititler sahip oldukları Hattuşa'dan ayrılmak zorunda kalırlar. Anitta, Hattuşa'yı Hattilerden aldıktan sonra yakıp yıkar. Şuppiluliuma da Hattuşa'dan kaçarken kenti yakıp yıkarak harabeye çevirir. I. Şuppiluliuma Hititlerin başkenti Hattuşa'yı imar etmiş en parlak dönemini yaşatmıştır. Ancak II. Şuppiluliuma kenti yakıp yıkarak kullanılmaz hale getirir. Deniz kavimleri Hattuşa'yı ve Anadolu'daki birçok yeri ele geçirirler. Hititler bir süre Asurluların egemenliği altında yaşasalar da tekrar toplanıp bir araya gelecekleri ne bir kralları vardır ne de toplanacak kadar kalabalıktırlar. Böylece tarihte 400 yıl güçlü bir imparatorluk kuran Hititlerin sonu gelir.

Romanda karakterler tarihî kişilikler olup yapılan arkeolojik kazılardan elde edilen tabletlerde geçen isimler kullanılır. Tarihî gerçeklerle uyuşan romanda kesin olarak bilgi ve belge edinilemeyen durumlarla ilgili yazar-anlatıcı ortaya atılan farklı görüşlerden yararlanarak olay kurgusuna uygun olanı tercih eder. Zaman ve mekân da tarihî bulgulara ve anlatılara uygun olarak seçilir. Romanın ilgi çekici olması ve merak uyandırması yazarın kurgusu ile yakından ilgilidir. Tarihî olarak siyasi ve sosyal ilişkiler bilgi ve belgelere dayandırılarak anlatılırken romanda kişiler arasındaki konuşmalar, diyaloglar, kişilerin iç dünyaları ve saray entrikaları ve en önemlisi Anitta'nın lanetinin nasıl gerçekleştiği romanın temel izleğini oluşturur. Anitta'nın Hattilerden aldığı Hattuşa'nın tekrar Hititlerin başkenti yapılması ile birlikte aile içi kavgalar, kardeşlerin ve kralların katledilmesi çevrilen entrikalar Anitta'nın lanetinin romandaki temel göstergeleridir. Bir efsane olarak alınsa da Hitit tarihî Anitta'nın tablette yer alan lanetinin gerçekleşmesi ile açıklanarak kurgu daha somut verilere dayandırılır. Kişi ve karakter tahlilleri üzerinde fazla durulmasa da yönetici olarak vasıfları ve Panku üyeleri ile olan ilişkileri bu konuda karakterlerin anlaşılmasına yardımcı olur. Romandaki en büyük merak duygusu Anitta'nın Laneti'nin gerçekleşip gerçekleşmeyeceği sorusu, roman sonunda cevabını bulur. Zaman ve mekân tarihî gerçeklerle uyuşmaktadır. Mekân değişikliğinin temelinde Hititlerin güçlü olduğu dönemlerde ganimet elde etmek nedeniyle ülkenin genişletilmesi ile anlatılsa da mekân üzerinde asıl belirleyici unsur kıtlık olmasıdır. Kıtlıktan kaçan Hititlerin Anadolu'ya gelmesi ve yine kıtlık nedeniyle Anadolu'yu terk etmeleri mekânın belirlenmesinde asıl etkidir. Hitit tarihî, tarihî vesikalar ışığında okunduğunda olayların akışı sürükleyici olmasa da Mahfi Eğilmez'in bu tarihî verileri bir kurgu içerisinde eriterek kendi üslubu ve ilahi bakış açısını kullanarak vermesi romanın başarılı yönlerinden biridir. Romanda herhangi bir boşluk bırakılmazken kurgu vaka zincirleri de kronolojik olarak gerçekleşir. Yazar anlatıcının Hitit tarihi konusundaki yadsınamaz bilgisi roman kurgusu içerisinde merak duygusunun uyandırılması ve sonunun merak edilmesi bakımından da önemlidir.

Hattuşa'dan Kaçış

Mahfi Eğilmez'in Hitit tarihi konusunda yazdığı ikinci eseri *Hattuşa'dan Kaçış*'tir. Bu kitap *Anitta'nın Laneti* adlı eserden farklı olarak üst kurmaca tekniği ile yazılmıştır. Hattuşa kalıntılarını gün yüzüne çıkarmak isteyen Hititoloji öğrenci ve hocalarının kazı çalışmasına başladığı yaz günü geçen romanda kişiler günümüz dünyasından seçilerek, yazar anlatıcı bakış açısından karakterlerin bakış açısı ile olaylar anlatılmaktadır. Eski kalıntıların ne anlama geldiği açıklanırken diğer taraftan günümüz dünyasına ait kişiler ve aralarında geçenler de romandaki kadar önemlidir. Eserde Hitit tarihi ile ilgili olaylar anlatılırken diğer yandan günümüz dünyasına ait kişiler arasında geçenler ayrı bir olay akışı içerisinde ilerler. Kurgu içerisinde kurgu dairesel bir yapı oluşturur.

Suna ve Mehmet üniversitede Hititoloji bölümünde öğretim üyesi olan ve hayatlarını bu işe adayan kimselerdir. O yaz da Hattuşa bölgesine giderek kazı yapmaya devam edeceklerdir. Onlar için yeni çalışmalarda elde edilen her şeyin ayrı bir yeri ve önemi vardır. Bu çalışmaya başarılı öğrencilerini de götürerek hem onları mesleğe hazırlarlar hem de kazının profesyonelce yapılmasını sağlarlar.

Romanda bir kuşak farklılığına değinilir. Hayatını kazılarda geçiren karı koca öğrencilerin değişen müzik anlayışlarına ve yaşam şartlarına da tanık olurlar. Mehmet hocanın CD çalara koyduğu Madonna şarkısı öğrencileri Özgür'ün tarafından hoşuna gitmez ve CD'yi değiştirmesini ister. Yeni müzik ise Mehmet Hoca ve Suna'nın tercih etmediği yeni nesil şarkılardandır.

Özlem birinci sınıf öğrencisi olup istemeyerek Hititoloji bölümünü kazanmış bir öğrencidir. İsteddiği bölümler olmadığı için bu bölüme en azından üniversite mezunu olmak için girer. Metin Kosan'ın Hitit tarihine yazdığı kitapları okumaya başlayan Özlem için bu iyi bir başlangıçtır. Metin

Kosan'ın kitabı bilinmeyen bir dünyanın kapılarını aralamaktadır. Daha önce kitap okumayan/okuyamayan Özlem için psikiyatri desteği bile aldırılmış ancak sorun giderilememiştir. Ancak bu kitabı eline aldıktan sonra bırakamamış iki günde bitirmiştir. Metin Kosan'ın kitabı onun için yeni bir dünyanın kapısını açar ve ilgisini çeker. Anne ve babasının yaz tatili programlarını da bozarak Suna hocasının ricasını kırmayarak o da kazıya katılır.

Eğilmez, bu romanda önce başlıklar hâlinde kahramanların hayat hikâyelerini anlatır. İkinci kahraman İsmail'dir. O da farklı hayaller kurduğu halde Arkeoloji bölümünü kazanır. Etrafındaki insanların özellikle babasına oğlun define avcısı mı? Mezar kazıcısı mı olacak? tarzındaki küçümsemelerine aldırılmaz, cevap bile vermez. Onu da hocası Ahmet Bey, Şapinova'da yapılacak kazıya katılmasını teklif ettiğinde çok mutlu olur. Okuduğu kitaplarda Hitit tarihine karşı ayrı bir ilgisi vardır. Özellikle gidip gelme, kalma ve yemek içme masraflarını karşılanacağı için bu kazıya gitmeye daha bir istek duyar.

Üçüncü kişi ise Özgür'dür. Onun sınav başarısı daha iyi olması nedeniyle kız arkadaşının olduğu okulda bir bölüme yerleşir. Tam olarak onunla ilgisi olmasa da tercihi kız arkadaşının da kazandığı okulda bir bölüm okumaktır. O da Özlem gibi Metin Kosan'ın kitapları ile birlikte Hitit tarihine merak duyar. Kız arkadaşı Ayşe onun bu konuya olan ilgisinden memnundur. Ancak zamanla bir davranış değişikliği de olmaya başlar. Önce hafiften sakallarını uzatan Özgür, Hitit tarihine ayrı bir ilgi ile yaklaşır. Almancasını da geliştirip makaleler okuyarak kendisini geliştiren Özgür araştırma görevlilerinin bile henüz okumadığı kitapları okuyan bu konuda derin bir bilgi sahibi olmaya çalışan biridir. Hititlerin yazdığı tabletlerdeki Hitit çivi yazısını da okuyabilen tek öğrencidir. Suna Hanım onu da kazı ekibine dâhil eder.

Diğer karakter ise Esin'dir o da farklı bölüm hayalleri kurarken kendisini bu bölümde bulur. Onun becerisi ise kazılarda ele geçirilen çanak, çömlek gibi eşyaları ustalıklı bir araya getirerek onların gün yüzüne çıkartılmasını sağlayan bir atölye işçisi gibi bir donanıma ve yeteneğe sahip olmasıdır.

Meral doktora öğrencisidir. O da Hitit tarihi konusunda Suna Hanımın asistanlığını yapan ve işini ilgiyle yapan birisidir. Annesi Almanya'ya giden Mert'le evlenmesini ve orada yaşamasını öğütlerken babası bu konuda kızını serbest bırakır. Piyamaradu konusunda çalışmış ve bunu babasına defalarca anlatmıştır. Babası da konuya çok uzak değildir. Piyamaradu hakkında babasının verdiği makale babasının da bu işe uzak olmadığını ve onu desteklediğini göstermektedir. Hazırlıklarını yaparak o da kazı bölgesine doğru yola çıkar.

Selim, Arkeoloji bölümü mezunu olup yüksek lisans tezini bitirmek üzeredir. O da çalıştığı tez konusunda kendisine yardımcı olabileceğini düşündüğü için Suna Hanım'ın kazı çalışmasına katılmayı kabul eder.

Ayla, Suna Hanım'ın sekreteridir. Kazı çalışmalarına katılmaz.

Hatice Hanım, Hitit kazılarının yapıldığı Çorum Ortaköy'de kazıya gelen ekiplerin yemeklerini yapan ve oda temizliklerine bakan sempatik bir kişidir. Yaptığı yemeklerle yemek seçen Özgür'ü bile yemediği yemeklere alıştırmış bir bakıma kazı çalışmalarında yemek vaktinin ipe çekilmesini sağlayan bir köylü kadındır.

Romanda kediler de ayrı bir yer tutar. Onlar da isimlerini tarihten almış Pudu ile Aşmunikal isimli hayvanlardır. Pudu, "Hititlerin en önemli kadın figürü olan Puduhepa'nın kısaltılmış haliydi. Puduhepa Kadeş Antlaşmasını yaşan II. Hattuşili'nin karısıydı... Aşmunikal de bir Hitit kraliçesinin adıydı. III. Hattuşili'nin oğlu Arwanda ile birlikte tahta geçmiş olan kız kardeşinin adı." (Eğilmez, 2023) Kazı alanında bir değer hayvan ise Çoban ismini taşıyan köpektir. Yazar anlatıcı tarihî kişiliklerin

karakter özellikleri ile hayvanların davranış biçimlerini birleştirerek geçmişle günümüz arasında bir bağ kurarak isimlendirme yapar.

Mehmet ve Suna aynı bölümde çalışan akademisyen karı kocadır. Kazı yapmaktan bıksalar da hala ilk günkü gibi yeni bir şeyler ortaya çıkarmanın ve öğrencilere yardımcı olmanın keyfini yaşayan iki kişidir.

Yılmaz ise kazı grubunun en ilginç karakterlerinden biri olarak tanıtılır. Zengin bir ailenin çocuğu olan Yılmaz için kazıların ya da tarihî eserlerin bir anlamı yoktur. Kızlar tarafından çekici bulunan Yılmaz saç sakalı birbirine karışmış görüntü itibari ile bilim adamı görüntüsü veren biridir. Seçme yapılmasına rağmen kazıya gidecek öğrenciler arasında o da yer alır. Cipi ile o da kazı alanına gider. Kötü yollardan sonra hayatın gerçekleri ile yüzleşir. Kazı evi tarifinde kaymakamlık binasının ilerisinde olduğu söylenince kaymakamlık evi ile kazı evini hayal ederek lüks bir bina olduğunu hayal eder. Ancak kalacakları yer konteynir evdir. Kazı boyunca Özlem, Yılmaz'ı hiç bırakmaz. Onların arasındaki ilişki bir aşk ilişkisine döner. Kazıya ilk gittiğinde pişman olan Yılmaz zaman geçip Hitit tarihini Özlem'den dinledikçe konuya olan ilgisi artar. Özlem en baştan başlayarak kazının bugüne nasıl geldiğini anlatır. Kazıda elde edilen kalıntılardan, eşyalardan ve öneminden bahseden Özlem bilgisi ile Yılmaz'ın dikkatini çekmeye başarır.

Kazı alanındaki temel problemlerden birisi köylülerin kazıya karşı çıkmasıdır. Kazı alanı ve çevresinin kamulaştırılarak köylünün elinden alınması onları rahatsız etmektedir. Kazı hakkında bilgi almak ve yeni çalışmalarında kullanmak üzere televizyonda programlar yapan Metin Kosan da kazı alanındadır. Köylülerin olay çıkarmak için geldiklerini görünce gerginliği azaltmak için araya girer. Kazıların tamamlandığından buranın antik bir kent olacağını ve birçok turist buraya geleceğini, bölge insanının böyle kalkınabileceğini anlatır. Köylüler, Metin Kosan'ın bir akşam köy kahvesine gelip memleketin hali hakkında bilgi vermesi karşılığında bu isyanlarından vazgeçerler. Hatta Metin Kosan televizyoncuları da çağırarak bu insanlarla röportaj yapma sözü bile verir. Köylüler memnun bir şekilde geri gönderler.

Metin Kosan'a romanda ismi geçen ve özellikle Hititler konusunda bilgili biridir. Verdiği konferanslar da hayli dikkat çeker.

Mahfi Eğilmez'in Hitit tarihi ile ilgili ikinci eseri olan Hattuşa'dan Kaçış, on bölümden oluşur. Her bölüm kendi içerisinde ilk eserden farklı olarak alt başlıklar halinde birbirinden ayrılmıştır. Eserde Hitit Kazısı adlı İlk bölüm kişilerin tanıtımını içerir. İlk bölüm Rüşvetin Dört Bin yıllık Geçmişi adını taşır. Bu bölüm Metin Kosan'ın Hititleri anlattığı bir bölümdür. Burada rüşvet ve verginin o dönemde nasıl alındığını açıklanır. Ticaretleri ile ünlü Asurluların mallarını satmak için geçtikleri ülkelerin krallarına geçiş vergisi öderler. Asurluların rüşvet ödemesi, vergiden kaçınması ve yüksek faize dayalı bir tefecilik düzeninin kurulmasına yol açar. Romanda Buzazu karakteri bu rüşvet ve vergi kaçırma olaylarından, kralların alacaklarını silmesinden sürekli zarar eder. Bu seferi son kez yapacak ve alacaklarını aldıktan sonra ticareti bırakacaktır. Vergi ödememek için surların yıkık yerlerini kullanarak içeri girer. Ancak eşeklerin bağırtiları nöbetçileri ayağa kaldırır. Kente izinsiz girmenin cezası büyüktür. Her türlü rüşvet teklifine aldırış etmeyen nöbetçiler bütün mal varlığına el koyarlar. Kralın karşısına çıkan Buzazu krala rüşvet ve devlete de ağır bir vergi ödeyerek kurtulabilir.

Hattuşa'daki ticaret borsasında mal satabilmek için de rüşvet ödemek gerekmektedir. Bunun için nöbetçilere şans getirdiğine inanılan taşlar bile rüşvet olarak verilir. Yazar anlatıcı bu romanda kendisini de roman karakteri olarak ele alır. Ticaret borsasına girerek buraları inceleyen yazar anlatıcının olduğu bölümler ben-anlatıcılı bir anlatımla aktarılır. Nöbetçiler ben-anlatıcı kahramanı yakalayıp komutanın karşısına çıkartır. Yazar-anlatıcı bu hayali kurguyu açık bir şekilde ifade eder:

“Korkmayın nasıl olsa istediğimiz anda bu öykünün içinden çıkıp geriye dönmemiz mümkün. Bu yalnızca bir hayal” (Eğilmez, 2008) Ben-anlatıcının dikkatini çeken Hititlerin dinlerine çok bağlı oluşudur. Evlerin arasında çok sık bir şekilde tapınaklar yer almaktadır. Hattuşa'nın yukarıya doğru geliştiği ve yukarı Hattuşa'nın evlerinin ve yollarının daha yeni ve daha düzenli yapılmış olması bu farkı açıkça ortaya koyar. Yazar-anlatıcı tarihî olayları anlatırken parantez içerisinde okur ile de konuşur: “(Nereden girdik bu öyküye der gibisiniz.)” (Eğilmez, 2008). Yazarın kendisi ile birlikte okuru da romana dâhil etmesi romanın sürükleyiciliğini ve akıcılığını da sağlar: “Bunu daha önce düşündüğüm için kendime ve size birer isim uydurmuştum.)...(Komutan size bakıyor pek inanmamış gibi. Evet evet, siz bana bakmaya devam edin. Sağır ve dilsiz olduğunuza göre komutanın ne dediğini de duymuyor olmalısınız.)” (Eğilmez, 2008). Yazar-anlatıcı Hattuşa'yı gezer. Hattuşa'nın sonradan yapılan yukarı bölümü daha lüks içerisindedir. Daha büyük bir alana sahip olan bu bölüm Hattuşalıların savaş zamanı nereye saklandığını da göstermektedir. Gerçekte henüz bu alan arkeolojik kazılarda ortaya çıkarılmamış olsa da zaman içerisinde bu bölgeden de kalıntılar çıkartılacaktır. Yazar-anlatıcı Hattuşa kralının karşısına çıkacağı zaman romanı keser ve bundan sonrasının tamamen bir hayal ürünü olacağını düşünürken tarihî gerçeklerle çelişmek istemez: “(“Burada öyküden çıkmak istiyorum ne dersiniz? Çünkü bundan sonrası iyiden iyiye spekülasyona dayalı hale gelecek ve dinleyenler tarafından çok eleştirilecek. Şimdiden bile bol bol eleştiri malzemesi verdik. Gelin beni dinleyin bu kadarıyla yetinelim”)” (Eğilmez, 2008).

Romanda Hitit kazı alanından çalınan tabletlerin bulunması da ayrı bir öneme sahiptir. Hitit tarihinin ve onlara ait yaşam koşullarının belgelere dayalı olarak ortaya konulması tabletlerin tamamının elde bulundurulup okunarak günümüz Türkçesine çevrilmesi ile anlaşılabilir. Çalınan tabletler, Anadolu Müzesine götürülmeden önce kazıyı yürüten Prof. Dr. Murat Nişancı bu tabletleri görür ve üzerinde çalışır daha sonra müzeye teslim edilir. Bulunan tabletler Hititlerin yıkılış dönemine aittir. Hititler deniz kavimlerinin ticarete ve askerî alanda güçlenmesi ile birlikte toprak kaybetmeye başlarlar. En sonunda da Hattuşa'yı terk etmek zorunda kalırlar. Doğuya ve batıya gidemedikleri için güneye doğru yola çıkarlar. Kral ailesinden çocuklar ve anneleri bir gece kaleden çıkartılarak kaçırılmaya çalışılır. Yanlarındaki nöbetçi ise gece onların uyumalarını fırsat bularak etrafı keşfe çıkar. Ancak o yokken gelen bir kişi annelerini öldürür. Muhafız geri döndüğünde taht varisi çocuğu alarak yola devam eder. Tabletlerde Hattuşa'dan kaçış kısmı bu bölüme kadar yazılıdır. Bundan sonrasına ait bir tablet henüz keşfedilmemiştir. Yazar-anlatıcı romanı yazarken tarihî belgelere uymaya çalıştığını elde olmayan belgelerde yer almayan ya da desteklenmeyen konularda öyküye eklemeler yapmadığını özellikle belirtir. Roman tarihî belgelere dayalı olarak kurgulanmıştır: “Tabletler burada bitiyor. Tabletlerin metinleri tam olarak böyle değil. Yani ben bunları öykü haline getirebilmek için biraz eğip büktüm. Ona karşın özgün metinden çok fazla ayrılmadığımı, yalnızca işin içine biraz tat katmaya çalıştığımı düşünüyorum”)” (Eğilmez, 2008).

Hattuşa'yı ele geçiren Asurlular Hitit halkından kalanlara da zulmeder. Ancak halk lanet okumaya devam eder. Bir kehanet olarak Anitta'nın laneti Hattuşa'ya yerleşen kim olursa onları tutmaya devam eder. Asurlular da burayı ele geçirdikten sonra eski güçlerini kaybetmeye başlarlar. Sonun başlangıcı Hattuşa'nın başkent yapılmasından sonra başlar.

Romanın sekizinci öyküsü Metin Kosan tarafından Sanat Akademisi'nde verilen konferansla devam eder. Metin Kosan, Kadeş Savaşı'nın tabletlere dayalı olarak nasıl gerçekleştiğini anlatır. Hitit kralı Mutavalli yönetimindeki ordu her ne kadar başarılı bir savaş stratejisi uygulayarak üstünlüğü elde etse de savaşta yerlerini terk etmemesi gereken birlik, zafer coşkusu ile yerlerini tek edince bir bozguna uğrarlar. Bu nedenle Kadeş Savaşı ne Mısırlıların ne de Hititlerin kesin bir başarısı ile biter. Yapılan anlaşma da tarihî ilk yazılı anlaşması olarak tarihe geçer.

Hattuşa'dan Kaçış romanının dokuzuncu öyküsü ise romanın yazım tarihinde geçen günümüz zamanına aittir. Özgür Hitit tabletlerini okumada oldukça başarılıdır. Tabletleri aslına göre okur ve hocası Suna Hanım ve Mehmet Bey kontrol ederler. Öğrencileri Esin ise atölyede çalışır. Kırık parçaları aslına uygun hele getirme görevini üstlenir, parçaları aslına uygun bir hale getirir. Özgür'ün Hitit tabletlerini okuyarak not aldığı defteri karıştıran Suna Hoca, defterin arasından kopan bir parçayı okur. Burada Ö ve Ö yazılı kalp işaretleri ve sayfa dolusu seni seviyorum" ifadelerini görür. Özlem ve Özgür arasında bir şey olup olmadığını düşünür. Ancak hafızasında onların arasında bir sevgililik duruma olduğuna dair bir şey hatırlamaz. Hatta onlar kendi aralarında konuşmazlar bile. Suna Hoca baş ağrısını bahane ederek kazıya gitmediği bir gün Özgür'ün defterini karıştırmaya devam eder. Defterde daha önce tabletlerde hiç rastlamadığı bir metni görür. Burada "Sana olan aşkı (ona) anlattım. (O) bana bunun karşılıksız olduğunu söyledi. (O) bana dedi ki sana bir ilgi duymuyor dedi. Bunun üzerine (ben) ... çıktım ve sana olan aşkı... Üstelik ben başkasına aitim. Ama yine de sana olan (aşkıma) ... olamıyorum." (Eğilmez, 2008) Suna, hoca olan eşi Mehmet'e bu yazıyı gösterir. Böyle bir tablete hiç rastlamadıklarını Özgür'ün bulduğu bir tableti kendilerinden saklamış olabileceğini düşünürler. Kazı bitip elde edilen yeni eserleri kutulayıp kaymakamlığa müzeye konulması için teslim etmek için yetkililer geldiğinde üzerinde yazılı ve numaralı eserleri kutularken masanın altında olan numaralanmamış bir tableti de görürler. Kimseye sorma gereği duymadan bunu da kutuya koyarlar. Bu numarasız tablet Özgür'ün defterine yazdığı ve gerçekte tablete yazılı olan bir aşk tabletidir.

Onuncu öyküde yazar anlatıcı kendisini anlatır. Sürekli rüya görmekte ve kendisini Hititlerin attığı bir hapiste kale komutanının huzuruna çıkacağı günü beklemekle geçtiğini söyler. Bu rüyalar her gün tekrar etmektedir. Bu bölgeye ziyarete giden Japonlara Hititler hakkında bilgi verir. Hititlerin büyücülükle uğraşıp uğraşmadığına da sadece kadın gibi görünmeye çalışan erkekler için uygulanan bir büyü işlemi olduğunu onun haricinde Hititlerin büyücülükle uğraşmadığını anlatır. Roman bir rehberin bölgeyi anlattığı, tarihî hakkında bilgi verdiği günümüz dünyasında son bulur.

Geleneksel tarihî roman anlatılarının aksine bu romanda var olan ve tabletlerle ve mekân ile birlikte yeniden yorumlayan yazar-anlatıcı bilgi ve bulguları yeniden yorumlayarak tarihî kişiliklerin iç dünyalarına ve aralarında geçmiş olabileceğini düşündüğü bir kader olgusu ile kurgular. Karakterler kişisel hırsları, duygu ve düşünceleri, başarı ve başarısızlıkları ile tarihe bağlı olarak anlatılır. Romanda kazılarda elde edilen tabletlerdeki kuru tarihî kayıtlara hayat ve ruh verilerek yeniden anlatılır. Yazar-anlatıcının tarihî malzemeyi kullanarak oluşturduğu bu kurguda bir boşluk ya da absürd bir durumla karşılaşmaz. Yazar-anlatıcı tabletlerde geçen olaylara bağlı olarak kişileri konuşturması onların iç dünyalarına yer vermesi ile romanda çok seslilik de meydana getirir. Büyük ve tek gerçeğe bağlı tarihsel anlayışın yerine çok parçalı ve muğlak bir anlatı düzlemi de oluşturulur. Yazar-anlatıcı Anadolu tarihinde hüküm sürmüş güçlü bir devletin tarihini karakterleri konuşturarak aralarındaki çıkar ilişkilerini, hırslarını ve taht kavgalarını kurgularken tarihî gerçeklerle olan bağı koparmaması tarihî gerçeklerin de saptırılmamasını sağlar. Tarihî bir roman olarak her iki roman da tarihî sevdiren ve okuru içine çeken bir yapı ile oluşturulmuştur. Bu yazarın tarihî gerçeklere olan ilgisi ve bilgisi ile yakından ilgilidir. Hitit tarihini gerek geçmiş zamanda gerekse şimdiki zamanda anlatması bir bütünlük oluşturur. *Hattuşa'dan Kaçış* romanının ise günümüz kişilerinin ve zamanının, mekânının kullanılarak anlatılması değişmeyen aşk gerçeğinin ortaya konulması da romanın popülerliğini ve değişenin yanında değişmeyi göstermesi bakımından önemlidir. Romanın kurmaca dünyası sağlam bir tarihî bilgi ve belgeye dayalıdır. Bu bakımdan roman başarılı bir zeminde kurgulanmıştır demek abartı olmayan bir yorum olarak kabul edilebilir.

Sonuç

Bu çalışmada, Mahfi Eğilmez'in Anitta'nın Laneti ve Hattuşa'dan Kaçış adlı eserleri incelenmiş, Hitit tarihine dayanan anlatılar ele alınmıştır. Her iki eser de tarihî roman kategorisinde yer almakta ve Hitit uygarlığının çeşitli dönemlerini ele alırken, bu dönemin sosyal, siyasi ve kültürel yapısını okuyucuya sunmaktadır. Eğilmez, anlatıbilimsel bir yaklaşımla hem gerçek tarihî olayları hem de kurgu unsurlarını ustalıkla harmanlayarak dönemin ruhunu yansıtan eserler ortaya koymuştur.

Hititlerin tarihi sürecinde, özellikle Anitta'nın Hattuşa'yı ele geçirme ve sonrasında şehir üzerine bıraktığı lanet önemli bir yer tutmaktadır. Eğilmez, Anitta'nın lanetini, Hititlerin tarih sahnesinden silinişinin sembolik bir göstergesi olarak sunmuş ve bu olayı hem tarihsel gerçeklik hem de dramatik bir unsur olarak işlemiştir. Romanlarda yer alan olaylar zinciri ve karakterlerin iç dünyası, Hitit uygarlığının çöküş sürecinin anlatı çerçevesinde ilgi çekici bir şekilde sunulmasını sağlamıştır.

Anitta'nın Laneti romanında, Hititlerin ilk dönemlerinden başlayarak, toplumsal ve siyasi yapılanmaları, tanrı inançları ve askeri başarıları detaylandırılmıştır. Anitta'nın Hattuşa'yı ele geçirdikten sonra orayı yakması ve lanetlemesi, eser boyunca tekrarlanan bir tema olarak karşımıza çıkmakta, Hititlerin sonunu hazırlayan bir kehanet olarak ön plana çıkmaktadır. Bu lanet, Hititlerin askerî başarıları kadar, iç savaşlar ve taht kavgaları ile zayıflayıp çöküşe geçmelerini simgelemektedir. Mahfi Eğilmez'in anlatısında, Hititlerin iç çekişmeleri, yönetim yapıları ve Panku meclisinin etkisi de öne çıkmaktadır. Özellikle Hattuşili, Murşili gibi kralların yönetimdeki zaafı ve saray içi entrikalar Hitit tarihinin bu çalkantılı dönemine ışık tutmaktadır.

Romanlardaki bir diğer önemli tema ise Hititlerin dinî inançları ve bu inançların sosyal yapıya etkisidir. Özellikle Fırtına Tanrısı Teşup'a duyulan inanç, Hititler için hayatın merkezinde yer almaktadır. Hititlerin tarım ve hayvancılıkla geçimlerini sürdürmeleri, bereket için tanrılara sundukları adaklar ve kurbanlar, toplumsal yapının din ile nasıl iç içe olduğunu göstermektedir. Bu dini yapı, Hititlerin devlet yönetimi, savaş stratejileri ve halkın yönetimle olan ilişkisi üzerinde de belirleyici bir etkiye sahiptir.

Hattuşa'dan Kaçış romanı ise üstkurmaca tekniğiyle yazılmış ve günümüz dünyasından karakterlerin Hitit tarihi ile olan ilişkisini işlemektedir. Bu romanda hem arkeolojik çalışmalar hem de geçmişe yapılan göndermeler yoluyla, Hititlerin tarihsel mirası ve bu mirasın modern dünya üzerindeki etkisi ele alınmaktadır. Eğilmez, günümüz karakterlerinin Hitit tarihi ile kurduğu bağ üzerinden, geçmişin sadece bir tarihî olgu olarak değil, aynı zamanda bugüne ışık tutan bir rehber olarak da var olduğunu göstermektedir.

Mahfi Eğilmez'in "Anitta'nın Laneti" ve "Hattuşa'dan Kaçış" adlı romanları, tarihî olayları kültürel anlatıbilimi çerçevesinde yeniden yapılandırarak, Hitit kültürüne dair bilinç oluşturmayı amaçlar. Kültür anlatıbilimi, anlatıların toplumun değerlerini, kimliklerini ve güç dinamiklerini yansıttığını savunur. Bu iki eser, Hitit uygarlığının siyasi, kültürel ve sosyal dinamiklerini, insan ilişkileri ve çatışmalar üzerinden kurgulayarak okura sunar. Tarihî karakterler ve olaylar anlatıbilim çerçevesinde yeniden ele alınırken, güç mücadeleleri, kültürel miras ve toplum düzeni öne çıkar. Eğilmez'in eserlerinde, Hititlerin dini inançları, yönetim biçimleri ve toplum yapısı, bir kurgu ürünü olarak değil, belge ve bulgulara dayalı bir gerçeklik hissi vererek sunulmuştur. Böylece romanlar, hem geçmişin kültürel anlatısı olarak işlev görür hem de bugünün okuruna toplumsal belleği canlandırır.

Eğilmez'in eserleri kültür anlatıbilimi çerçevesinde değerlendirildiğinde, tarihî olayların ve karakterlerin yalnızca birer olay örgüsü unsuru olarak değil, aynı zamanda toplumun hafızasını ve değerlerini şekillendiren kültürel bir yapı taşı olarak işlendiği görülür. Bu romanlar, Hitit tarihini ve

kültürel dokusunu okuyucuya sadece bilgisel değil, aynı zamanda duygusal bir derinlik kazandırarak sunar. Eserlerin tarihî gerçeklerle kurguyu harmanlayarak sunduğu anlatılar, kolektif belleğin oluşumuna katkıda bulunurken, okuru geçmişle bağ kurmaya davet eder.

Sonuç olarak Mahfi Eğilmez'in her iki eseri de Hitit tarihi ve kültürü hakkında önemli bilgiler sunmakta, tarihsel gerçekler ile kurgusal unsurları bir araya getirerek sürükleyici bir anlatı oluşturulmaktadır. Hititlerin siyasi, dinî ve toplumsal yapıları, karakterlerin iç dünyaları ile birleşerek okuyucuyu tarihin derinliklerine çeken bir hikâye sunmaktadır. Bu eserler hem tarihî roman meraklıları hem de Hitit tarihi üzerine çalışan araştırmacılar için zengin bir kaynak niteliği taşımaktadır. Eğilmez'in anlatım tarzı ve derinlemesine karakter tahlilleri, okuyucunun tarihe dair farklı bir bakış açısı kazanmasına yardımcı olmaktadır.

Kaynakça

- Aktaş, Ş. (1991). *Roman sanatı ve roman incelemesine giriş*. 2. Baskı. Akçağ Yay.
- Anderson, B. (2014). *Hayali cemaatler: Milliyetçiliğin kökenleri ve yayılması* (S. Süalp, Çev.). Metis Yayınları. (Orijinal çalışma 1983 yılında yayımlandı).
- Argunşah, H. (2016). Tarih ve roman, *Kesit Yayınları*, 478 s. (ISBN: 978-605- 9408- 14-1)
- Boynukara, H. (1993). *Modern eleştiri terimleri*. Van: Yüzüncü Yıl Üniversitesi Yayınları.
- Çalışkan, H. (2016). Kültürel anlatıbilim ve toplumsal kimlik ilişkisi. *Kültür ve Anlatı Dergisi*, 12(2), 21-35.
- Çelik, Y. (2002). Tarih ve tarihî roman arasındaki ilişki tarihî romanda kişiler. *bilig 2002 Yaz Sayı 22*, ss. 49-67.
- Çıkla, S. (2002). "Romanda kurmaca ve gerçeklik", *Hece (Türk Romanı Özel Sayısı)*, 65-67.
- Dalar, T. (2020). Tarihi ve kurmaca gerçeklik bağlamında tarihi roman. *Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi* (65), 377-387.
- Dayanç, M. (2009). "Yeni Türk edebiyatı kaynağı olarak tarih ve tarihî eleştiri", *Turkish Studies*, C. IV.
- Demir, A. (2020). Kültürel kimlik ve anlatıbilim. *Toplum ve Kültür Araştırmaları Dergisi*, 8(3), 67-85.
- Dervişcemaloğlu, B. (2016). *Anlatıbilime giriş*. Dergâh Yayınevi.
- Eğilmez, M. (2023). *Anitta'nın laneti*. Remzi Kitabevi.
- Eğilmez, M. (2023). *Hattuşa'dan Kaçış*. Remzi Kitabevi.
- Enginün, İ. (2000). "Tanzimat sonrası edebiyatta Osmanlı'ya bakış", *araştırmalar ve belgeler*, Dergâh Yayınları.
- Gögebakan, T. (2004). *Tarihsel roman üzerine*. Akçağ Yay.
- Hall, S. (1997). *Representation: Cultural Representations and Signifying Practices*. Sage Publications.
- Jahn, M. (2020). *Anlatıbilim: anlatı teorisi el kitabı*. (Çev. Bahar Dervişcemaloğlu). Dergâh Yayınları. (Eserin orijinali 2005'te yayımlanmıştır.)
- Kaplan, M. (1982). *Kültür ve dil*, İstanbul: Dergâh Yayınları.
- Katfar, D. O. (2017). Hülya Argunşah, tarih ve roman, *Kesit Yayınları*, 478 s. (ISBN: 978-605- 9408- 14-1) Kitap Tanıtımı. MUTAD, 2017; IV (1): 295-298 (ISSN 2148-6743); DOI: 10.16985/MTAD.2017130413.

- Naci, F. (1998), "*Tarih ve roman*", eleştiri günlüğü 5 - kıskanmak, Oğlak Yayınları, s.228-230.
- Oğur, Ü. (2023). *Kültürün dijitalleşme süreci ve siber uzamda halk anlatılarının dönüşümü: youtube örneği*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Van: Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi.
- Özön, M.N. (1985). *Türkçede roman*, (haz.: Alpay Kabacalı). İletişim Yayınları.
- Rızvanoğlu, E. (2008). *Ricoeur'de Söylem, Yorum, Metin ve Anlam*, Cogito, 56, 218- 234.
- Ricoeur, P. (2007). *Zaman ve Anlatı: Bir: Zaman-Olayörgüsü-Üçlü Mimesis* (çev. M. Rifat & S. Rifat). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Ricoeur, P. (2009). *Zaman ve Anlatı: İki: Tarih ve Anlatı* (çev. M. Rifat). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Rifat, M. (2008). "Daha İyi Anlamak İçin Daha Fazla Açıklamak" İsteyen Bir Yorumbilimci: Paul Ricoeur. Cogito, 56, 51-58.
- Tural, S. (2003). *Tarihî roman ve Atsız'ın tarihî romanları üzerine düşünceler. zamanın elinden tutmak*. Yeni Avrasya Yayınları.
- UÇAR, Şahin (2012). *Tarih Felsefesi Yazıları*, 4. Baskı, Şûle Yayınları.
- Uysal, Z. (2011). *Edebiyatın omzundaki melek: edebiyatın tarihle ilişkisi üzerine yazılar*, İletişim Yayınları.
- Yavuz, H. (1997), "Tarihî roman ancak belli bir tasarımdan yola çıkılarak yazılabilir", *Hürriyet Gösteri*, Sayı: 197-198, Nisan - Mayıs, s.69-71

Extended Abstract

Introduction

Mahfi Eğılmez, known for his interest in Hittite history, published his first collection of stories in 2002 under the title *Anitta's Curse*. Following the success of this publication, he released *Escape from Hattusa*, another novel centered on Hittite history. The Hittites were a people who migrated to Anatolia before 1700 BCE, expanding their territories to the Egyptian border through military campaigns against the Hattians and engaging in conflict with Egypt. The Hittites are mentioned in the Old Testament as adversaries of the Israelites. Upon their arrival in Anatolia, the Hittites sought to capture the Hattian capital, Hattusa. Despite the formidable fortifications of Hattusa, the Hittites eventually succeeded in seizing it. Hattusa is located in present-day Boğazköy, Çorum Province. The city, originally named "Hattuş" by the Hattians, was renamed Hattusa during the Hittite period.

In his first book, *Anitta's Curse*, Eğılmez narrates a series of events, intrigues, wars, and peace processes involving Hittite kings, queens, princes, and princesses between 1800 and 1200 BCE. At the beginning of the book, Eğılmez notes: "The places, country and city names, kings, queens, princes, nobles, and common people mentioned in this book are all real. More precisely, they are facts revealed from tablets discovered in the Hittite and Hattusa excavations" (Eğılmez, 2023), indicating that the historical material is based on authentic sources. However, the specific details surrounding the characters and events are fictionalized by the author. In crafting these fictionalized narratives, Eğılmez draws on "stories, prayers, autobiographies, and treaty texts obtained from Hittite tablets," underscoring that while the finer details are his own creation, the overall framework remains aligned with historical sources and evidence.

Eğılmez's second book, *Escape from Hattusa*, employs a metafictional approach, intertwining the modern world with historical accounts through narrative techniques such as flashbacks and perspective shifts. While *Anitta's Curse* primarily focuses on the Hittite period, *Escape from Hattusa* introduces contemporary characters involved in Hittite archaeology, thereby distinguishing itself from the first book through its modernist narrative structure.

Method

This study examines Mahfi Eğılmez's novels *Anitta's Curse* and *Escape from Hattusa* through the lens of narratological analysis. Narratology encompasses several key components, including the acts of making (actor), seeing (focalizer), and telling (narrator) (Dervişcemaloğlu, 2014). Given the breadth and complexity of narratology as a field, this paper will focus on select aspects relevant to Eğılmez's works, without delving into a comprehensive overview of narratological theory.

In general, narrative is defined as a structure that arises from the storytelling of actions involving events (Abbott, 2002). These narratives manifest through words, writing, or images and include key elements such as the narrator, characters, and temporal dynamics (Jahn, 2020; Oğur, 2023).

Mahfi Eğılmez's *Anitta's Curse* falls within the genre of the "realistic historical novel." Although certain aspects of the narrative are fictional, the novel is rooted in archaeological findings, historical research, and scholarly interpretations of excavated tablets. The integration of factual history and fictional elaboration forms the crux of the narrative's authenticity, reflecting actual events while filling interpretative gaps through imaginative storytelling.

Results

This study has conducted a narratological analysis of Mahfi Eğilmez's *Anitta's Curse and Escape from Hattusa*, focusing on narratives derived from Hittite history. Both novels exemplify the historical fiction genre, depicting various phases of Hittite civilization and offering rich insights into the social, political, and cultural fabric of the time. Eğilmez, through a deft combination of real historical events and fictional embellishments, creates narratives that encapsulate the essence of the Hittite era.

In *Anitta's Curse*, Eğilmez explores the formative stages of Hittite civilization, delving into their social and political structures, religious beliefs, and military conquests. A recurring motif throughout the novel is Anitta's conquest of Hattusa and his subsequent curse upon the city. This curse, presented as a prophetic warning, reappears throughout the narrative, symbolizing the internal discord and ultimate downfall of the Hittite Empire. The curse, rather than solely reflecting military defeats, emphasizes the detrimental impact of internal power struggles and succession disputes.

Eğilmez highlights the internal strife within the Hittite ruling class, the administrative framework, and the role of the Panku council in shaping political decisions. The weaknesses and failures of kings such as Hattushili and Murshili, along with palace intrigues and betrayals, provide a vivid portrayal of the tumultuous period in Hittite history.

A significant focus of the novels is the religious landscape of the Hittites and its influence on societal structures. Central to Hittite spirituality was the worship of the Storm God Teshub, who played a pivotal role in shaping state ideology and governance. Agricultural practices, livestock farming, and rituals of offering and sacrifice reveal the interwoven nature of religion and daily life. This deep religiosity extended beyond mere spiritual practice, profoundly influencing the political sphere, military strategies, and public perception of leadership.

In contrast, *Escape from Hattusa* employs metafictional techniques to bridge the ancient world with contemporary reality. Through the lens of archaeologists and historians, the novel examines the lasting impact of Hittite heritage on modern societies. By intertwining past and present, Eğilmez suggests that history not only resides in ancient ruins but continues to shape and inform contemporary understanding and identity.

Discussion

In conclusion, Mahfi Eğilmez's *Anitta's Curse and Escape from Hattusa* offer valuable insights into Hittite history and culture by seamlessly blending historical accuracy with creative fiction. The depiction of political, religious, and social structures, combined with detailed character development, creates immersive narratives that captivate readers.

These works serve as significant resources for both general audiences interested in historical fiction and academics researching Hittite history. Eğilmez's use of narratological techniques, coupled with his exploration of Hittite civilization, enriches the reader's perspective and deepens engagement with the historical past. Through his dynamic and meticulously crafted storytelling, Eğilmez successfully brings to life one of Anatolia's most fascinating ancient civilizations.

The extended abstract is proofread by a native English speaker and approved by the editorial board.